

Připravenost obyvatelstva na mimořádné události v Jihočeském kraji

Veronika Boudová

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Boudová**
Osobní číslo: **L16158**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Připravenost obyvatelstva na mimořádné události v Jihočeském kraji**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte literární rešerši na dané téma.
2. Vymezte základní pojmy a právní ukotvení týkající se připravenosti obyvatelstva na mimořádné události.
3. Proveďte analýzu a hodnocení současného stavu připravenosti obyvatelstva na mimořádné události v Jihočeském kraji.
4. Zhodnoťte a navrhněte možnosti pro zlepšení připravenosti obyvatelstva na mimořádné události v Jihočeském kraji.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] MIKA, Otakar Jiří. Informovanost obyvatelstva a jeho připravenost na zvládnání mimořádných událostí. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008. 68 s. ISBN 978-80-7394-111-6.

[2] DOLEŽEL, Martin, Jan KYSELÁK, Otakar J. MIKA a Jaromír NOVÁK. Základy ochrany obyvatelstva. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. Učebnice. ISBN 978-80-244-4268-6.

[3] FIALA, Miloš a Josef VILÁŠEK. Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva. Učební texty univerzity Karlovy v Praze. Praha 2010. ISBN 978-80-246-1856-2.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Otakar Jiří Mika, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2019**

V Uherském Hradišti dne 30. listopadu 2018

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15.5.2019

Jméno a příjmení studenta: Veronika Boudová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na připravenost obyvatelstva na mimořádné události v Jihočeském kraji. Je velice důležité, aby obyvatelé České republiky měli povědomí o tom, jak se správně chovat při mimořádné události. Jestliže budou mít alespoň základní ponětí o této problematice, mohou tak zachránit životy, zdraví a majetek sobě, ale i ostatním.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy vztahující se k připravenosti obyvatelstva na mimořádné události, legislativa, vzdělávání populace v oblasti ochrany obyvatelstva a úkoly pro naplňování ochrany obyvatelstva. Cílem praktické části je dotazníkové šetření a následné vyhodnocení společně s návrhy na zlepšení současného stavu připravenosti obyvatelstva na mimořádné události.

Klíčová slova: mimořádná událost, ochrana obyvatelstva, připravenost obyvatelstva.

ABSTRACT

My bachelor thesis focuses on the preparedness of the population for emergencies in the region of South Bohemia. It is very important that the residents of the Czech Republic have an awareness of the correct way to act in case of emergency. If they have at least a basic idea of this set of problems, they can save lives, health and property for themselves and all the others. The thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part defines the basic terms related to the preparedness of the population for emergencies, related legislation, education of the population regarding civil protection and tasks to fulfil the civil protection. The aim of the practical part is a questionnaire survey and a subsequent assessment together with the proposals to improve the current state of preparedness of the population for emergencies.

Keywords: Emergency event, preparedness of the populations, protection of population.

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce, panu doc. Ing. Otakaru Jiřímu Mikovi, CSc. za odborné vedení a poskytnutí cenných rad, které mi byly velkým přínosem ke zpracování mé bakalářské práce. Zároveň bych chtěla poděkovat mým odborným konzultantům, paní Ing. Martě Spálenkové, vedoucí oddělení krizového řízení Jihočeského kraje, a panu plk. Mgr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D., vedoucímu oddělení krizového řízení HZS Jihočeského kraje, za poskytnuté materiály, rady, odpovědi na řízený rozhovor a především za jejich čas. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a mým nejbližším za podporu a jejich trpělivost nejen při zpracování bakalářské práce, ale během celého mého studia.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE	11
2 ZÁKLADNÍ POJMY	13
2.1 HROZBA	13
2.2 RIZIKO.....	13
2.3 PREVENCE	13
2.4 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	13
2.5 MIMOŘÁDNÁ SITUACE.....	13
2.6 KRIZOVÁ SITUACE.....	14
2.7 OCHRANA OBYVATELSTVA	14
2.8 OCHRANA ČLOVĚKA ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ.....	14
2.9 PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÁ ČINNOST	14
3 LEGISLATIVA	15
3.1 PŘEHLED ZÁKLADNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ VZTAHUJÍCÍCH SE K OCHRANĚ OBYVATELSTVA.....	15
4 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	17
4.1 ZÁKLADNÍ VYBRANÉ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI V JIHOČESKÉM KRAJI.....	17
4.1.1 Povodeň.....	17
4.1.2 Požár.....	18
4.1.3 Dopravní nehoda	18
4.1.4 Havárie s únikem nebezpečných látek	18
4.1.5 Havárie s únikem radioaktivních látek.....	18
4.1.6 Svahové pohyby	19
4.1.7 Propad zemských dutin	19
4.2 DALŠÍ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI VYSKYTUJÍCÍ SE V ZAHRANIČÍ	20
4.2.1 Zemětřesení	20
4.2.2 Sopečná činnost.....	20
4.2.3 Tsunami.....	20
4.2.4 Smog	21
4.2.5 Tornáda	21
4.3 VLASTNÍ DOPORUČENÍ PŘED CESTOU DO ZAHRANIČÍ	21
5 VZDĚLÁNÍ POPULACE V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA	23
5.1 OBSAHOVÉ ZAMĚŘENÍ PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÉ ČINNOSTI	23
5.2 INSTITUCE PODÍLEJÍCÍ SE NA PROVÁDĚNÍ PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÉ ČINNOSTI A VYUŽÍVANÉ FORMY	23
5.3 ZÁKLADNÍ ZPŮSOB VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÉHO OBYVATELSTVA	24
6 PŘIPRAVENOST OBYVATELSTVA NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	28
6.1 ÚKOLY PRO NAPLŇOVÁNÍ OCHRANY OBYVATELSTVA	28
6.1.1 Varování obyvatelstva.....	28
6.1.2 Informování obyvatelstva.....	29
6.1.3 Evakuace obyvatelstva	29

6.1.4	Ukrytí	32
6.1.4.1	Improvizované úkryty	32
6.1.4.2	Stálé úkryty	33
6.1.5	Individuální ochrana.....	33
6.1.6	Nouzové přežití obyvatelstva.....	35
6.2	ZÁKLADNÍ ZÁSADY OSOBNÍ (RODINNÉ) PŘIPRAVENOSTI.....	36
7	DOPORUČENÉ MODELÝ CHOVÁNÍ OSOBY.....	38
8	CÍLE A ZVOLENÉ METODY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	39
II	PRAKTICKÁ ČÁST	40
9	JIHOČESKÝ KRAJ.....	41
10	HROZBY, KTERÉ MOHOU NASTAT V KRAJI	42
10.1	ŽIVELNÍ POHROMY	42
10.2	POŽÁRY.....	43
10.3	NÁKAZY A EPIDEMIE	43
10.4	ROZPAD KRITICKÉ INFRASTRUKTURY	44
10.5	NARUŠENÍ ZÁSOBOVÁNÍ.....	44
10.6	ÚNIK RADIOAKTIVNÍCH A NEBEZPEČNÝCH LÁTEK.....	44
11	KONCEPCE OCHRANY OBYVATEL V JIHOČESKÉM KRAJI.....	46
12	ŘÍZENÝ ROZHOVOR.....	49
13	DOTAZNÍK	52
14	NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SOUČASNÉHO STAVU	66
	ZÁVĚR	71
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	72
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	76
	SEZNAM OBRÁZKŮ	77
	SEZNAM TABULEK.....	78
	SEZNAM GRAFŮ	79
	SEZNAM PŘÍLOH.....	80

ÚVOD

Lidská civilizace se neustále vyvíjí a společně s ní se vyvíjí i nové technologie, kvůli kterým se zvyšuje počet možných rizik, avšak v dnešní době se na připravenost obyvatelstva na mimořádné události neklade příliš velký důraz. Obyvatelé České republiky si neuvědomují řadu nebezpečí, která jim hrozí každý den. Je známo, že lidé řeší pouze to, co jim aktuálně hrozí, a ne to, co by jim mohlo někdy v budoucnu hrozit. Z tohoto důvodu nemají ani snahu o získávání nových informací z hlediska ochrany obyvatelstva, které by měly zásadní vliv na jejich finanční, psychickou, ale i zdravotní stránku v době hrozícího nebo vzniklého nebezpečí.

Hlavním cílem připravenosti obyvatelstva na mimořádné události je eliminace nebezpečí a případně vzniklých škod, zejména zamezení vzniku ztrát na životech, zdraví a majetku. K tomu, aby obyvatelstvo bylo dostatečně připraveno, je potřeba zajistit kvalitní zdroje informací, které zaručí povědomí o tom, jak se při mimořádných událostech správně chovat. Tento úkol má na starosti především veřejná správa, avšak jestliže obyvatelstvo neprojeví žádný zájem se v této problematice vzdělávat, je jejich snaha zbytečná.

V úvodu této práce jsou zmíněny základní pojmy vztahující se k oblasti připravenosti obyvatelstva na mimořádné události. V následující kapitole můžeme nalézt základní legislativu. Ve třetí kapitole jsou rozděleny mimořádné události na ty, které ohrožují Jihočeský kraj, a na ty, které se vyskytují v zahraničí. Další kapitola je zaměřena na vzdělávání populace v oblasti ochrany obyvatelstva, především vzdělávání dospělé populace. V páté kapitole jsou vypsány úkoly pro naplňování ochrany obyvatelstva a v následující kapitole jsou popsány doporučené modely chování osob. V sedmé kapitole, a zároveň poslední v teoretické části, jsou zaznamenány cíle a metody, které byly použity pro zpracování bakalářské práce.

V praktické části bakalářské práce je provedena charakteristika Jihočeského kraje a následně podrobněji vypsány hrozby, které mohou nastat v kraji. Praktická část vychází z dotazníkového šetření, které bylo směřováno pro obyvatelstvo Jihočeského kraje. Do praktické části je zahrnut i řízený rozhovor s odborníky krizového řízení, a to s paní Ing. Martou Spálenkovou, vedoucí oddělení krizového řízení Jihočeského kraje a s panem plk. Mgr. Štěpánem Kavanem, Ph.D., vedoucím oddělení krizového řízení HZS Jihočeského kraje, jelikož mě zajímal jejich celkový pohled na připravenost obyvatelstva na mimořádné

události v Jihočeském kraji. V závěru své práce navrhuji možné způsoby zlepšení současného stavu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 LITERÁRNÍ REŠERŠE

V následující části jsou vypsány knihy, které byly stěžejní pro vypracování mé bakalářské práce.

DOLEŽEL, Martin, Jan KYSELÁK, Otakar J. MIKA a Jaromír NOVÁK. Základy ochrany obyvatelstva. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. Učebnice. ISBN 978-80-244-4268-6.

Autoři se zabývají základními pojmy vztahujícími se k ochraně obyvatelstva. V této knize jsou dále vypsány krizové zákony a další související dokumenty. Autoři se zde zmiňují také o historii ochrany obyvatelstva a mimo jiné popisují i hlavní úkoly a opatření ochrany obyvatelstva. Dále rozebírají konkrétní MU a krizové situace (dále jen KS), ochranu obyvatelstva před povodněmi a přípravu obyvatelstva k ochraně státu.

HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.

Knihou pojednává o krizových zákonech, bezpečnosti a ochraně obyvatelstva. Dále se v této knize autoři zmiňují o historii a současnosti ochrany obyvatelstva. Můžeme se také dočíst o hlavních opatřeních ochrany obyvatelstva a logistice ochrany obyvatelstva. V závěru této knihy autoři vypsali případové studie MU, jako jsou povodně na Moravě 1997, povodně v Čechách 2002, vybrané závažné havárie, vybraný teroristický útok v Madridu 2004 apod.

KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Libor FOLWARCZNY. Ochrana obyvatelstva. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-134-7.

Publikace dává ucelený přehled o historii ochrany obyvatelstva v České republice a také o mezinárodním humanitárním právu. V této knize jsou vypsány současné bezpečnostní hrozby, právní předpisy a koncepce ochrany obyvatelstva. Zaměřuje se na opatření ochrany obyvatelstva, a to varování a vyzoomění, evakuaci, nouzové přežití obyvatelstva, ukrytí a individuální ochranu.

MARTÍNEK, Bohumír. Ochrana obyvatelstva I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. ISBN 978-80-7251-298-0.

Publikace se podrobně zabývá legislativou, historií ochrany obyvatelstva, preventivně výchovnou činností a ochranou obyvatelstva v havarijních plánech. Dále autor zmiňuje dekontaminaci osob, nouzové přežití obyvatelstva, humanitární pomoc, evakuaci, způsob a rozsah individuální ochrany a ukrytí obyvatelstva.

Kromě výše uvedených základních literárních podkladů byly důsledně a pečlivě využity i další domácí a zahraniční informační zdroje, které jsou všechny uvedeny v poslední části bakalářské práce v části „Seznam použité literatury“.

Literární rešerše byla pro tuto bakalářskou práci provedena ve dvou rovinách. Předně jsem vyhledávala vhodnou domácí a zahraniční odbornou literaturu, kterou jsem dále zpracovala do analýzy a hodnocení současného stavu vědeckého poznání ve zkoumané oblasti, což je v podstatě teoretická část bakalářské práce.

Kromě toho byla provedena literární rešerše jako služba Knihovny UTB Zlín, kde bylo zadáno nejen téma práce, ale také klíčová slova ke zkoumanému tématu a konkrétní časové období pro výzkum. Současný stav vědeckého poznání byl zpracován do podoby „Teoretická část bakalářské práce“ ve zkoumané problematice se zaměřením na podmínky Jihočeského kraje.

2 ZÁKLADNÍ POJMY

V této části bakalářské práce jsou vymezeny základní pojmy vztahující se k připravenosti obyvatelstva na mimořádné události.

2.1 Hrozba

Hrozba nás negativně ovlivňuje, může nás ohrozit nebo způsobit škodu. Při hodnocení je nejdůležitější brát v potaz velikost hrozby (do jak velké míry nám může způsobit škodu). Hrozby rozdělujeme na úmyslné (podvod, krádež atd.) a neúmyslné (nedbalost, přírodní MU atd.). [1]

2.2 Riziko

Vyznačuje se jako míra pravděpodobnosti vzniku nežádoucích účinků, způsobených očekávanou MU na určitém místě. Pravděpodobnost výskytu události, která má vůči nám nežádoucí dopad. Riziko lze odvodit od konkrétní hrozby. Na základě analýzy rizik lze posoudit pravděpodobnost škodlivých následků, vzniklých z konkrétní hrozby. [2]

2.3 Prevence

„Soubor opatření, jejichž cílem je předcházení MU a krizovým situacím, popř. předcházení škodlivým činnostem. Opatření jsou pasivní [technická (např. výstavba různých ochranných systémů), organizační a výchova obyvatel] a aktivní (výstavba systémů, které snižují vznik mimořádné situace apod.).“ [3]

2.4 Mimořádná událost

„Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“ [4]

2.5 Mimořádná situace

Jde o situaci, která vznikne na určitém místě v důsledku vzniku MU, která je řešena obvyklou činností složkami integrovaného záchranného systému (dále jen IZS), bezpečnostního systému, obrany apod. bez vyhlášení krizových stavů. [3]; [5]

2.6 Krizová situace

„Krizovou situací se rozumí MU, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav.“ [6]

2.7 Ochrana obyvatelstva

Spočívá v plnění úkolů civilní ochrany při ozbrojeném konfliktu i mimo něj, především varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva. [3]; [5]

2.8 Ochrana člověka za mimořádných událostí

„Systém výuky uplatňovaný v rámci vzdělávací soustavy České republiky a zaměřený na seznámení dotčené populace s problematikou ochrany obyvatelstva, zejména s principy sebeochrany a vzájemné pomoci.“ [3]

2.9 Preventivně výchovná činnost

„Souhrn organizačních, technických a provozních opatření a činností zaměřených na výchovu obyvatelstva s cílem předcházet vzniku MU a v případě jejich vzniku dosáhnout zmírnění nežádoucích dopadů MU na zdraví, životy, majetek či životní prostředí odpovídajícím chováním obyvatelstva.“ [3]

3 LEGISLATIVA

V roce 2000 došlo ke změně původního názvu civilní ochrana, který byl používán v roce 1993-2000, na nynější název ochrana obyvatelstva. O ochraně obyvatelstva pojednává tzv. krizová legislativa, která byla přijata ve stejném roce. V ČR jsou dvě nejvyšší právní normy, které upravují ochranu obyvatelstva. Jedná se o ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

3.1 Přehled základních právních předpisů vztahujících se k ochraně obyvatelstva

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky v platném znění.

Tento zákon nám zajišťuje svrchovanost a územní celistvost ČR. Dále zajišťuje ochranu životů, zdraví a majetkových hodnot. Určuje, kdo zajišťuje bezpečnost ČR a jaké orgány jsou povinny účastnit se na zajišťování bezpečnosti ČR. Vymezuje nám dva krizové stavy, a to nouzový stav a stav ohrožení státu. Tento zákon dále pojednává o bezpečnostní radě státu. [7]

Zákon č. 320/2015 Sb., o hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

Zákon stanovuje postavení, úkoly, organizaci a řízení hasičského záchranného sboru (dále jen HZS), základní povinnosti příslušníků a zaměstnanců. [8]

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

V tomto zákonu se stanovuje postavení a úkoly orgánů při přípravě na MU a při provádění záchranných a likvidačních prací. Dále stanovuje organizaci záchranných a likvidačních prací v místě zásahu. Vymezuje také práva a povinnosti právnických a fyzických osob při mimořádných událostech. [4]

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

Krizový zákon vymezuje stav nebezpečí, orgány krizového řízení, ostatní orgány s územní působností, jako jsou bezpečnostní rady a krizové štáby, územní správní úřady. Tento zákon dále vymezuje subjekty kritické infrastruktury, plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury, povinnosti fyzických a právnických osob při přípravě na krizové situace. [9]

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon pojednává o přípravě hospodářských opatření pro krizové stavy (stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav). Vymezuje působnost orgánů a také systém hospodářských opatření pro krizové stavy. [10]

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Tato vyhláška stanovuje postup při zřizování civilní ochrany, způsob informování právnických a fyzických osob, technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování a vyrozumění a způsobu poskytování tísňových informací. Dále vymezuje způsob provádění evakuace, zásady postupu při poskytování úkrytů a způsob kolektivní a individuální ochrany obyvatelstva. [11]

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Stanovuje zásady koordinace složek IZS při společném zásahu, zásady spolupráce operačních středisek základních složek, obsah a způsob dokumentace IZS, podrobnosti o stupních poplachů poplachového plánu. Dále vymezuje zásady a způsob zpracování, schvalování a používání havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu, zásady způsobu krizové komunikace a spojení v IZS. [12]

Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi.

V tomto zákonu najdeme vymezení základních pojmů, bezpečnostní dokumentace, havarijní plánování, nové objekty, informování veřejnosti, kontrolu a výkon veřejné správy. [13]

Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon.

V tomto zákonu jsou vymezeny základní pojmy. Základní pravidla mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Dále jsou v tomto zákonu vyčleněny zakázané činnosti. Umístění jaderného zařízení a povinnosti držitele k výstavbě jaderného zařízení. Zvláštní požadavky na radiační ochranu pracovníků, obyvatel a pacientů. [14]

4 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Pro MU neexistuje oficiální dělení, každý autor tyto události dělí jinak. V této práci jsou uvedeny pouze MU, které se mohou vyskytovat v Jihočeském kraji, a dále nejpravděpodobnější MU vyskytující se v zahraničí. Je velmi důležité brát tyto MU na vědomí, většina lidí si neuvědomuje, co všechno se jim může stát při cestování, dovolené nebo služební cestě. Proto je vhodné se na tyto mimořádnosti předem připravit.

4.1 Základní vybrané mimořádné události v Jihočeském kraji

4.1.1 Povodeň

„Povodeň je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku. Přechodné výrazné stoupnutí vodní hladiny konkrétního vodního toku, při kterém se voda z koryta vylévá, způsobuje následné zaplavení bezprostředního i blízkého okolí vodního toku, ohrožuje životy a majetek, devastuje životní prostředí a působí značné materiální škody. Povodeň je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat, nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami či chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).“ [3]

Podle zákona o vodách [15] rozdělujeme 3 stupně povodňové aktivity:

- I. stupeň – stav bdělosti,
- II. stupeň – stav pohotovosti,
- III. stupeň – stav ohrožení.

Povodním nelze zabránit, můžeme se alespoň pokusit o omezení nebo vyloučení vzniklých škod vhodnými opatřeními. Důraz se klade na preventivní opatření, zejména výstavbu vodních nádrží, pozemkové úpravy. Preventivní opatření dělíme na přípravná, opatření při povodni, opatření během povodně a opatření po povodni. [16]

4.1.2 Požár

Mezi další nebezpečí způsobující ztráty na životech, zdraví, majetku a životním prostředí řadíme oheň. Za vznikem požáru v přírodě stojí blesk, samovznícení nebo vulkanická činnost. V některých případech může vzniknout požár jako důsledek některých MU (zemětřesení, bouře, nehody atd.) nebo v důsledku neopatrnosti, nedbalosti či úmyslu člověka.

Šíření požáru v přírodě ovlivňuje několik faktorů:

- typ a hustota vegetace,
- členitost terénu,
- klimatické a povětrnostní podmínky (období sucha, směr a síla větru atd.). [2]

4.1.3 Dopravní nehoda

Dopravní nehodou se rozumí např. havárie nebo srážka, která vznikla na pozemní komunikaci. Při této události dochází k usmrcení, zranění osob nebo ke škodě na majetku. [17]

4.1.4 Havárie s únikem nebezpečných látek

Havárie s únikem nebezpečných látek je velmi častý jev a je velmi složité ji ovládat. Vznik této havárie vzniká v zařízeních nebo objektech, v nichž je nebezpečná látka (dále jen NL) zpracovávána, vyráběna, přepravována a skladována. Při této mimořádné události dochází k ohrožení života a zdraví osob, zvířat a životního prostředí, a dále může dojít ke škodě na majetku. [17]

4.1.5 Havárie s únikem radioaktivních látek

Jedná se o událost, při které se uvolní nepřipustné množství radioaktivních látek, ionizujícího záření nebo nepřipustné ozáření osob. Následky této události vyžadují opatření na ochranu obyvatelstva a životního prostředí.

Předpokládaná místa událostí s radiačním rizikem:

- jaderné reaktory,
- další provozy a pracoviště s radionuklidovými zdroji,
- přeprava radioaktivních zářičů. [17]; [18]

4.1.6 Svahové pohyby

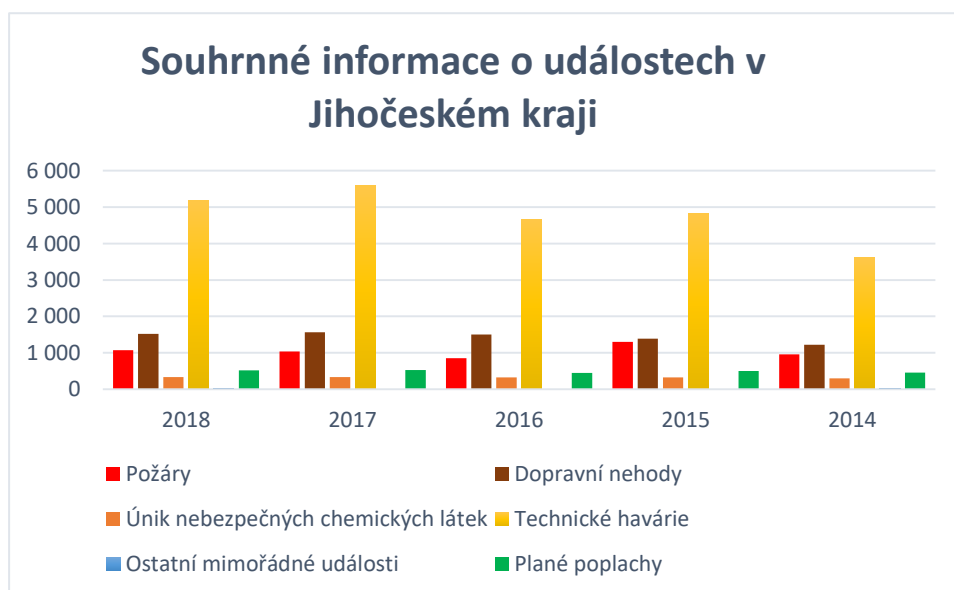
Za reálnou hrozbu ohrožující Jihočeský kraj můžeme považovat svahové pohyby. K sesuvům dochází především kvůli působení přírodních faktorů nebo lidskou činností. Příčinou sesuvu může být odstranění vegetace, zvýšený obsah vody, déšť, mráz, zásah do zemské struktury, změna sklonu svahu, nánosy atd. Pro svahové pohyby se nejčastěji používá pojem sesuv. Jde o náhlý sesouvající se pohyb hornin, při kterém se oddělí od pevného povrchu viditelnou smykovou dráhou.

V ČR jsou oblasti náchylné k sesuvům zmapovány. Tento seznam je neustále doplňován o nové informace. Prevence je považována za nejúčinnější ochranu proti svahovým pohybům. Za nejčastější příčinu sesuvů je považována voda. Proto je velmi důležité zachytit a odvést povrchovou vodu. Svahovým pohybům lze pak předejít například kotvením nebo výstavbou opěrných zdí. [2]; [16]

4.1.7 Propad zemských dutin

Tuto MU způsobuje především důlní činnost nebo oblasti s měkkými horninami pod povrchem. Stavební a důlní činnost může zapříčinit porušení stability stropů zemských dutin a následný propad. Následkem této mimořádnosti se propadají stavby, zařízení, tovární objekty, komunikace, přírodní objekty atd. Z hlediska prevence je nutné provést průzkum terénu ještě před začátkem výstavby objektů. [16]

Souhrnné informace o událostech v Jihočeském kraji, které se udály v letech 2014, 2015, 2016, 2017 a 2018 (graf 1).

Graf 1 Graf událostí na území Jihočeského kraje [19]

4.2 Další mimořádné události vyskytující se v zahraničí

4.2.1 Zemětřesení

Zemětřesení můžeme zařadit mezi největší hrozby z hlediska ohrožení života, zdraví a životního prostředí a z hlediska vzniklých škod na majetku. Mezi nejhorší zemětřesení lze zařadit zemětřesení ze dne 11. března 2011 o síle 9,0 stupně Richterovy stupnice, při kterém vznikla 38 metrů vysoká vlna tsunami. Proti zemětřesení je obtížné se chránit, způsoby ochrany jsou velmi omezené. Mezi hlavní ochranu patří prevence, vybudování staveb a zařízení, které budou odolné vůči otřesům. Zemětřesení lze rozdělit podle příčin na: tektonická (pohyb litosférických desek), vulkanická (sopečná činnost) a řítivá (sesuv zemských dutin). Mezi nejčastější patří tektonická, která vznikají v důsledku pohybu litosférických desek. Hypocentrum (ohnisko) je přesné místo vzniku zemětřesení. Epicentrum je bod na zemském povrchu ležící přímo nad hypocentrem. Zemětřesení lze měřit podle několika stupnic. Jednou z neznámějších je Richterova stupnice. Pro Českou republiku zemětřesení nepředstavuje vážnou hrozbu. Oblasti, ve kterých se zemětřesení vyskytuje, nazýváme seizmické zóny. Mezi oblasti častého výskytu zemětřesení patří Japonsko, Filipíny, Indie, Kalifornie. [1]; [2]; [20]

4.2.2 Sopečná činnost

Pod pojmem sopečná činnost si můžeme představit únik plynů a roztavených hornin uvolňujících se na zemský povrch. Sopečnými výbuchy je ohroženo asi 200 milionů obyvatel. Statistika UNESCO uvádí, že za posledních 500 let zahynulo asi 200 000 osob v důsledku sopečné činnosti. Příčina sopečné činnosti spočívá v procesech, které se dějí pod zemským povrchem. Kvůli tavení různých druhů hornin vzniká magma, které může vystoupat na povrch v podobě lávy. Sopka je vyvýšenina, která je tvořena sopečným materiálem. Sopka, která v historické době soptila, se nazývá činná. Opakem činné sopky je nečinná (vyhaslá). Na území ČR se nenachází žádná činná sopka. [2]; [16]

4.2.3 Tsunami

Slovo tsunami pochází z japonštiny a v překladu znamená „vlny v přístavu“. Tsunami má na svědomí už několik katastrofických událostí. Za vznikem tsunami může stát zemětřesení, sopečná erupce nebo sesuv půdy. Vlny vyskytující se na volném moři nejsou nebezpečné do té doby, než se začnou blížit k pobřeží, kde se zmenšuje hloubka a jejich výška roste. Síla těchto vln může mít devastující účinky, které zničí všechno, co jim přijde do cesty. Příchod

hlavní vlny je pozorován silným odlivem, nebo ještě před odlivem pobřeží zaplaví menší vlna. Zhruba po 20 minutách nebo i déle lze očekávat hlavní vlnu ve tvaru vodní stěny. [2]; [16]

4.2.4 Smog

Jedná se o chemické znečištění atmosféry, které vzniká kvůli lidské činnosti. Výskyt smogu má negativní vliv na zdravotní stav obyvatelstva a způsobuje onemocnění horních dýchacích cest. Při překročení koncentrace v ovzduší může způsobit vážné poškození zdraví, nebo může dojít k úmrtí. Smog negativně ovlivňuje i životní prostředí, jehož důsledkem je odumírání lesů. [16]

4.2.5 Tornáda

Jedná se o katastrofální vířivé větry. Tvar tornáda vypadá jako nálevka s průměrem od 1 m až 1 km. Co stojí za vznikem tornád, není dosud zcela jasné. Pro měření síly tornád existuje Fujitova stupnice intenzity tornád. Stupnice má 7 kategorií, při 6. stupni tornádo dosahuje rychlosti nad $142 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ a vzniklé škody jsou popisovány jako úplná zkáza. Ochrana proti tornádům je velmi náročná, neboť jejich vznik je nepředvídatelný a trasa se nedá předpovědět. Nejlepší možnou ochranou je se schovat do úkrytu ve sklepě nebo do stabilní budovy. [16]

4.3 Vlastní doporučení před cestou do zahraničí

Každý, kdo plánuje odcestovat do zahraničí, by se měl pokusit získat o dané zemi co nejvíce informací, aby tak předešel zbytečným komplikacím.

Doporučení jsou rozdělena do několika základních zásad:

1. získat co nejvíce informací o konkrétní zemi – možná rizika, tradice a zvyky, náboženství, předpověď počasí na konkrétní dobu pobytu v zahraničí, oblasti se zvýšenou kriminalitou, potřebné očkování;
2. stanovit konkrétní osoby pro případ vzniklého nebezpečí (rodinný příslušník, kamarád), kterým se budou pravidelně poskytovat informace – kam se jde, kdy, s kým, na jak dlouho, za jak dlouho se ozveme zpátky apod.;
3. registrovat se do systému DROZD – jedná se o webovou aplikaci „Dobrovolná registrace občanů při cestách do zahraničí“. Občan pomocí vyplněného formuláře

umožní Ministerstvu zahraničí poskytnout registrované osobě pomoc při hrozícím nebo vzniklém nebezpečí;

4. navštívit stránky Ministerstva zahraničních věcí ČR – zaměřit se na aktuální doporučení a varování konkrétní země a na přehled nejnovějších upozornění. V tomto přehledu Ministerstvo zahraničních věcí ČR upozorňuje občany na hrozící nebezpečí;
5. naučit se základních fráze v jazyce dané země – tyto fráze mohou být důležité při vzniku MU a celou situaci mohou ulehčit (přivolání pomoci, získávání důležitých informací o hrozícím nebezpečí,...);
6. v místě pobytu (hotel, penzion, rodinný dům) získat co nejvíce informací o možném ukrytí osob, evakuačních trasách, zdravotnických prostředcích apod.

5 VZDĚLÁNÍ POPULACE V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA

V následující části bakalářské práce budou podrobněji popsány možné způsoby vzdělávání dospělých, jelikož vzdělávání dětí a mládeže je mnohem jednodušší, z důvodu povinného vyučování a informování ve školách. [5]

5.1 Obsahové zaměření preventivně výchovné činnosti

Obsahové zaměření preventivně výchovné činnosti zajišťuje Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen MV – GŘ HZS ČR). Cílem MV – GŘ HZS ČR je zajistit hromadným informačním prostředkům a občanům možnost informování o daném hrozícím nebezpečí, způsobu prevence a přípravách na řešení následků způsobených MU.

Obsahem jsou tato témata:

- zdroje a místa nebezpečí vzniku MU v okolí bydliště a pracoviště,
- opatření, která jsou připravená k záchraně a ochraně zdraví, života a majetku,
- varování a chování po jeho vyhlášení,
- čísla tísňového volání,
- poskytování první pomoci,
- používání hasicích přístrojů,
- evakuace, evakuační zavazadlo,
- improvizované ukrytí, improvizovaná ochrana v budovách,
- improvizovaná ochrana dýchacích cest, očí a povrchu těla,
- provádění částečné dekontaminace,
- chování při různých druzích mimořádných událostí (povodeň, únik NL apod.). [21]

5.2 Instituce podílející se na provádění preventivně výchovné činnosti a využívané formy

MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

MV – GŘ HZS ČR ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zpracovává didaktické materiály pro základní a střední školy. Přípravuje učitele pro výuku předmětu ochrany obyvatelstva ve školách. Zajišťuje zveřejňování příruček, návodů

a informací z aktuálního dění z oblasti ochrana obyvatelstva na internet. Uzavírá smlouvy s veřejnoprávními institucemi, tj. Českou televizí a Českým rozhlasem za účelem celostátního televizního a rozhlasového vysílání. Spolupracuje s občanskými sdruženími z důvodu přípravy lektorů a instruktorů pro přípravu obyvatelstva. Vydává propagační materiály (letáky, brožury atd.). [21]

Hasičský záchranný sbor kraje

Zajišťuje odborně-metodickou pomoc na základních a středních školách (ukázka činností JPO a složek IZS, pomáhá při nácviku taktického cvičení, zajišťuje exkurze škol na HZS krajů). Zveřejňuje na internet aktuální informace z ochrany obyvatelstva v kraji. Pořádá různé přednášky o možném vzniku nebezpečí. [21]

Obec, obecní úřad

Pořádá pro obyvatelstvo přednášky, instruktáže nebo besedy. Má možnost využití informačních a poradenských středisek obcí pro zajišťování informování obyvatelstva o možném vzniku nebezpečí, o plánovaném provádění záchranných a likvidačních prací. [21]

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby, které jsou zahrnuty v havarijních plánech kraje nebo ve vnějších havarijních plánech

Zajišťují pořádání přednášek, instruktáží a besed pro své zaměstnance. Zveřejňují v jídelnách, halách, klubovnách apod. informační materiály. [21]

Občanská sdružení, veřejně prospěšné organizace a jiné orgány působící na úseku ochrany obyvatelstva

Spolupracují s MV – GŘ HZS ČR a HZS krajů při zajišťování preventivně výchovné činnosti. Spolupráce zahrnuje výběr a přípravu lektorů, vzdělávacích a informačních materiálů a přípravu obyvatelstva. [21]

5.3 Základní způsob vzdělávání dospělého obyvatelstva

K zajištění seznámení dospělých s danou tematikou by bylo vhodné zajistit následující verzi vzdělávání dospělých:

- školení v zaměstnání,
- vývěsní tabule na veřejně přístupných místech,
- vývěsní tabule v dopravních prostředcích,

- informační letáky a příručky do domácností,
- vzdělávací šoty v celostátní televizi,
- vzdělávací šoty v kabelové televizi,
- odkazy na stránky s touto problematikou na hlavních vyhledávacích portálech,
- krátké informační přednášky před rodičovským sdružením.

Každá z těchto forem má jak své výhody, tak i nevýhody. Níže je každá z forem podrobně rozebrána. [5]

Školení v zaměstnání

Je důležité si uvědomit, na jakou skupinu lidí bude školení zaměřeno. Jestli bude směřovat k zaměstnancům pracujícím ve státním sektoru, pro podniky, které jsou povinny mít zhotovené vnitřní havarijní plány, nebo k soukromým firmám. Obsah školení se bude odvíjet od pravděpodobnosti vzniku MU a jejich možných dopadů a následků na konkrétní místo pracoviště daného zaměstnance.

Výhody

Za výhody lze považovat, že zaměstnavatel toto školení může zaměstnancům stanovit jako povinné. Je pravděpodobné, že když školení bude probíhat v pracovní době, zaměstnanci se nebudou snažit vyhýbat účasti na školení.

Nevýhody

Školení má i své nevýhody v tom, že každé provedení potřebuje náklady pro realizaci. Jestliže by školení mělo probíhat v pracovní době, znamenalo by to omezení produktivity na určitý čas. Jako další problém lze vnímat to, že nelze poskytnout každému novému zaměstnanci školení, které již proběhlo. [5]

Vývěsní tabule na veřejně přístupných místech a v dopravních prostředcích

Výhody

Za výhodu můžeme považovat to, že jsou viditelné pro všechny občany neohledně na věk, vzdělání a povolání. V tomto případě není nutné pronajímat plochy a platit tak nájemné, jestliže se jedná o obecní vývěsky. Obyvatelé nejsou časově omezeni a mohou si vývěsek důkladně pročíst. Další výhodou je možnost zajímavého a lákavého zpracování.

Nevýhody

Jsou zde vysoké náklady na tisk. Poměrně často se stává, že vandalové odstraní nebo poškodí letáky dřív, než si je ostatní stihnou přečíst. Kvůli nedostatku místa nelze problematiku rozebrat podrobněji. Je pravděpodobné, že bez vysvětlení obyvatelé informace nepochopí a špatně si je vyloží. [5]

Informační letáky a příručky do domácností

Výhody

Letáky jsou doručeny do schránek, tudíž nehrozí, že by někdo informace nedostal. Tím, že se leták dostane přímo do rodiny, je zde možnost prodiskutování dané problematiky mezi zkušenějšími (rodiče, dospělí) a méně zkušenými (děti, starší lidé, důchodci).

Nevýhody

Leták se nedostane do rukou těm, kteří mají na schránkách napsáno „letáky nevhazovat“. Kvůli velkému množství doručovaných letáků mohou být přehlédnuty. Jestliže se bude jednat o nevyžádanou informaci, může obyvatele obtěžovat. [5] **(Příloha P I)**

Příklad takového informačního letáku (obrázek 1).

Obrázek 1 Kapesní průvodce [vlastní]

Krátké informační a vzdělávací šoty v televizi

Výhody

V domácnostech není obvykle člověk ničím rušen. Stejně jako problematiku bezpečnost silničního provozu (dále jen BESIP) by měla veřejnoprávní televize vysílat i tyto vzdělávací šoty.

Nevýhody

Je zde možnost, že diváka informace nezaujme a přepne na jiný kanál. Důležité je odhadnout správný vysílací čas tak, aby se mohlo dívat co nejvíce diváků. Šot nesmí být příliš dlouhý, mohl by působit rušivě nebo některé diváky nudit. [5]

Seznam takových videošotů, které byly připraveny v Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, je uveden v **příloze P II**.

Odkazy na stránky s touto problematikou na hlavních vyhledávacích portálech

Výhody

V dnešní době je internet přístupný pro většinu lidí. Dobře zpracovaná a zajímavá upoutávka zaujme i ty, kteří o stránkách neměli ani ponětí.

Nevýhody

Jedna z hlavních nevýhod je ta, že starší generace nedisponuje počítači nebo neumí zacházet s internetem. Další nevýhodou je, že stále ještě není v každé rodině samozřejmostí mít internet. [5]

Krátké informační přednášky před rodičovským sdružením

Výhody

Pravidelnost rodičovských schůzek. Schůzek se většinou účastní oba rodiče mající více dětí.

Nevýhody

Část rodičů se třídních schůzek neúčastní. V případě doby trvání delší, než je nezbytně nutné, rodiče odrazuje. Častým problémem je sehnat osobu vhodnou pro poučení rodičů.

Vzdělávání dospělých v oboru ochrany obyvatelstva je momentálně na počátku. Je potřeba se aspoň pokusit zavést některé z těchto metod do praxe, aby se zjistilo, která z nich je efektivnější. [5]

6 PŘIPRAVENOST OBYVATELSTVA NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Připravenost na MU může snížit strach, úzkost a ztráty na životech, zdraví a majetku. Společnost, rodina a jednotlivci by měli vědět, co dělat v případě MU a kde hledat úkryt během těchto událostí. Dále by měli být připraveni se v co nejkratší době evakuovat. [22] Dobře připravené obyvatelstvo může být lépe nápomocno sobě, osobám v ohroženém území, ale i složkám IZS při hrozícím nebo vzniklém nebezpečí. K zajištění připravenosti obyvatelstva slouží konkrétní úkoly ochrany obyvatelstva, které jsou popsány níže.

6.1 Úkoly pro naplňování ochrany obyvatelstva

6.1.1 Varování obyvatelstva

Varování obyvatelstva zabezpečuje jednotný systém varování a informování v ČR, který vznikl v roce 1991. Varování zajišťují poplachové sirény a sdělovací prostředky (rozhlas, televize atd.). Při vzniku ohrožení nebo vzniku MU bude obyvatelstvo varováno pomocí signálu „Všeobecná výstraha“. Jedná se o kolísavý tón, který trvá 140 vteřin. Po skončení signálu budou sděleny obyvatelstvu informace o možném nebezpečí nebo dané MU pomocí koncových prvků varování. Tyto prvky jsou schopny vysílat hlasové informace. K zajištění provozuschopnosti se provádí na celém území ČR akustická zkouška. Koná se první středu v měsíci ve 12.00 nepřerušovaným tónem trvajícím 140 sekund.

Existuje celá řada sirén:

- elektronické – nejmodernější, vybaveny hlasovým modulem,
- elektrické rotační – s přijímačem dálkového ovládní,
- místní rozhlas – možnost vysílání varovného signálu i zajištění tísňové informace.

[23]

Druhy signálů:

- všeobecná výstraha – kolísavý tón po dobu 140 sekund, může zaznít 3krát po sobě,
- zkouška sirén – nepřerušovaný tón po dobu 140 sekund, není varovným signálem,
- požární poplach – 1krát přerušovaný tón po dobu 60 sekund, není varovným signálem.

[24]

6.1.2 Informování obyvatelstva

O možném nebezpečí informují obyvatelstvo hromadné sdělovací prostředky (televize, rozhlas atd.). Do prostředků zajišťujících informování obyvatelstva dále patří místní informační systémy (obecní rozhlas, kabelové televize apod.), eventuálně radiovozy Policie ČR nebo městské policie. [25]

6.1.3 Evakuace obyvatelstva

Mimořádná událost může způsobit i nepříznivou situaci, při které je nezbytně nutné dostat z ohrožené oblasti obyvatelstvo, zvířata a majetek k zamezení možným ztrátám na životech, zdraví nebo majetku. Nejúčinnějším opatřením, jak zabránit těmto ztrátám je evakuace. Je potřeba znát konkrétní postupy při evakuaci pro jednotlivé druhy nebezpečí z důvodu toho, aby evakuace mohla proběhnout co nejúčinněji a v nejkratší době. Pod pojmem evakuace si lze představit odsun osob, zvířat a věcí z nebezpečné zóny do bezpečného místa. [26]

V ohroženém prostoru se evakuace provádí u všech obyvatel kromě osob, které zajišťují záchranné práce nebo provádějí jinou neodkladnou činnost. Osoby, pro které se přednostně plánuje evakuace:

- děti do 15 let,
- pacienti ve zdravotnických zařízeních,
- osoby umístěné v sociálních zařízeních,
- osoby zdravotně postižené,
- doprovod výše uvedených osob. [27]

Podle různých kritérií rozdělujeme evakuaci na několik druhů.

1. Z hlediska rozsahu se evakuace dělí na:

- **evakuaci objektovou** – jedná se o evakuaci osob z jedné nebo z malého počtu obytných budov a objektů,
- **evakuaci plošnou** – jde o evakuaci obyvatelstva z části nebo celého celku, případně většího prostoru.

2. Z hlediska doby trvání se evakuace dělí na:
 - **evakuaci krátkodobou** – osoby opustí domov na krátkou dobu, proto se nezabezpečuje náhradní ubytování,
 - **evakuaci dlouhodobou** – jedná se o více než 24 hodinový pobyt mimo domov, pro evakuované osoby, které nejsou schopny si zajistit vlastní náhradní ubytování, se zajistí přechodné náhradní ubytování a provede se opatření nouzového přežití obyvatelstva.
3. V závislosti na zvolené variantě řešení ohrožení se evakuace dělí na:
 - **evakuaci přímou** – provádí se bez předešlého ukrytí evakuovaných osob,
 - **evakuaci s ukrytím** – provádí se po předešlém ukrytí osob a po eliminaci prvotního stupně ohrožení.
4. Z hlediska způsobu realizace se evakuace dělí na:
 - **evakuaci samovolnou** – obyvatelstvo jedná podle svého uvážení, proces evakuace není řízen. Evakuované obyvatelstvo využívá vlastních sil a prostředků,
 - **evakuaci řízenou** – příslušné orgány řídí celou evakuaci. Evakuované osoby se přemísťují po předem stanovených trasách (pěšky, vlastními prostředky nebo s využitím zajištěných prostředků hromadné přepravy). [26]

Samovolná evakuace při radiační havárii

Jestliže postižené obyvatelstvo má k dispozici uzavřený automobil, může k evakuaci využít toto vozidlo. Je však velmi důležité zvážit následující body:

- zda je vozidlo v dobrém technickém stavu,
- dostatečná zásoba pohonných hmot,
- znalost cesty k cílovému místu evakuace,
- způsobilost k jízdě.

Evakuační zavazadlo

Za evakuační zavazadlo lze považovat batoh, tašku nebo kufr s věcmi, které jsou důležité k opuštění domova. Doba mimo domov by měla být delší než jeden den, jestliže je doba kratší, evakuační zavazadlo je pak zbytečné. Platí zásada, že dospělá osoba by měla mít jedno zavazadlo do 25 kg a dítě do 10 kg. [26]

Co má obsahovat evakuační zavazadlo – pro jednodušší zapamatování lze obsah zavazadla rozdělit do 5 skupin:

1. jídlo, pití a nádobí,
2. cennosti a dokumenty,
3. léky a hygiena,
4. oblečení,
5. přístroje, nástroje a zábava (obrázek 2). [26]

Obrázek 2 Evakuační zavazadlo [vlastní]

První skupina

Řadíme sem zejména trvanlivé potraviny, které jsou dobře zabalené, pitnou vodu, krmení pro domácí mazlíčky, misku, příbor, hrnek, otvírák na konzervy.

Druhá skupina

Do této skupiny patří občanský průkaz, cestovní pas, rodný list, kartička zdravotní pojišťovny, různé smlouvy, peníze.

Třetí skupina

V této skupině jsou důležité osobní léky, brýle, hygienické potřeby apod.

Čtvrtá skupina

V této skupině se neobejdeme bez oblečení odpovídající danému ročnímu období, obuvi, pláštěnky, spacího pytle a karimatky.

Pátá skupina

Zde nesmí chybět rádio, mobilní telefon s nabíječkou, baterka, psací potřeby, hračky a společenské hry. [28]

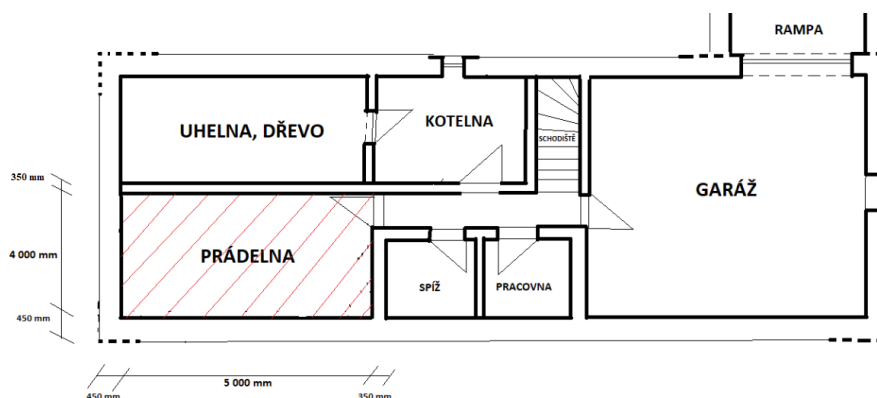
6.1.4 Ukrytí

Se stálými úkryty, které byly vybudovány pro ochranu obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení, nelze při MU nevojenského charakteru počítat z důvodu dlouhé doby zhotovení. Důležitou úlohu pro vyhodnocování ukrytí obyvatelstva mají orgány obcí společně s HZS krajů. Jejich úkolem je vytipovat vhodné prostory a objekty pro improvizované ukrytí obyvatelstva. [2]

6.1.4.1 Improvizované úkryty

V nynější době je důležité brát ohled na možný vnik nevojenských MU, proto je důležité zaměřit se na improvizované ukrytí obyvatelstva. Jedná se o vhodný prostor, který je předem určený k tomuto typu ukrytí. Může se jednat o různé části bytu, firmy, školského zařízení apod. Tyto prostory jsou určeny pro ochranu fyzických i právnických osob před MU. Osoby využívají vlastní finanční i materiální prostředky. Úkryt by se měl vyskytovat v co nejbližší vzdálenosti od místa pobytu osob a v bezpečné vzdálenosti od různých zdrojů nebezpečí (sklady NL, jaderné elektrárny, řeky apod.). [2]; [5]

Návrh na improvizovaný úkryt v mém rodinném domě je znázorněn ve 3. obrázku.

Obrázek 3 Návrh na zhotovení improvizovaného ukrytí v prádelně mého domu [vlastní]

6.1.4.2 Stálé úkryty

Jedná se o trvale ochranné prostory sloužící k ukrytí obyvatelstva. Před účinky zbraní hromadného ničení v případě vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu. Stálé úkryty se nedají využít při MU a KS nevojenského charakteru, jelikož tyto úkryty jsou nerovnoměrně rozmístěny a k jejich zhotovení potřebují určitý čas (obvykle 2-3 dny případných opatření).

Stálé úkryty se člení na:

- stále tlakově odolné úkryty,
- stále tlakově neodolné úkryty,
- ochranné systémy podzemních dopravních staveb. [6]; [29]

6.1.5 Individuální ochrana

Cílem individuální ochrany je zamezit pomocí vhodných prostředků působení radioaktivních a bojových chemických látek na důležité části lidského organismu, jako jsou dýchací cesty nebo kůže.

Prostředky individuální ochrany:

- dětské vaky,
- dětské kazajky,
- dětské masky,
- ochranné roušky,
- ochranné masky,
- filtry k ochranným maskám,
- průmyslové filtry. [30]; [31]

Improvizované prostředky ochrany dýchacích cest a povrchu těla

Během úniku NL je důležité zabránit působení těchto látek na lidský organismus. Improvizované prostředky jsou především oděvní prvky, které je možné získat v každé domácnosti. Tyto prostředky chrání jak dýchací cesty, tak celý povrch těla před toxickými účinky NL. K zajištění účelnosti je potřeba se držet základních zásad:

- tělo musí být dobře zahaleno, ani kousek nesmí být odkryt,
- použití více vrstev oděvu nebo ochranných prostředků ke zvýšení efektu,
- pokusit se o co nejlepší utěsnění ochranných prostředků. [32]

- 1. Ochrana hlavy** – Jako účelné prostředky k ochraně hlavy se doporučuje použít čepice, šály a šátky. Ke zvýšení účelnosti a ochraně proti padajícím předmětům lze použít ochranné přilby, např. motorkářské, lyžařské, cyklistické apod. (obrázek 4).
- 2. Ochrana obličeje a očí** – Těto ochraně je nutno věnovat co největší pozornost, a to z důvodů ochrany jak povrchu těla, tak dýchacích cest. Doporučuje se překrýt ústa a nos navlhčeným kusem látky (namočené ve vodě nebo pro zlepšení účinku v octu anebo v kyselině octové), který následně převážeme šátkem nebo šálou upevněnou v zátylku. K ochraně očí je nejvhodnější použít utěsněné brýle (potápěčské, lyžařské apod., které je nutno následně přelepit páskou přes větrací otvory).
- 3. Ochrana trupu** – čím více vrstev oblečení, tím větší ochrana. K této ochraně lze využít bundy, kabáty, kalhoty a kombinézy. Tyto ochranné oděvy je nutné utěsnit u krku, rukávů a nohavic. Na tuto vrstvu oděvu se doporučuje použít pláštěnka nebo deka, do které je možnost se zabalit (obrázek 5).
- 4. Ochrana rukou a nohou** – Nejvhodnější je použití rukavic (čím tlustší vrstva, tím je vyšší účinek). Delší rukavice poskytují ochranu zápěstí a zčásti i předloktí. Jestliže nemáme k dispozici rukavice, použijeme látku, se kterou si omotáme ruce a zamezíme tak působení škodlivých látek. K ochraně končetin je nejvhodnější použít holínky, kozačky nebo vysoké boty. [32]; [33]

Obrázek 4 Ochrana hlavy [vlastní]

Obrázek 5 Ochrana těla [vlastní]

6.1.6 Nouzové přežití obyvatelstva

Cílem je zamezit nepříznivým dopadům MU na zdraví a životy zasaženého obyvatelstva pomocí činností příslušných orgánů a občanů.

Opatření nouzového přežití zahrnují:

- nouzové ubytování,
- nouzové zásobování potravinami,
- nouzové zásobování pitnou vodou,
- nouzové základní služby obyvatelstvu,
- nouzové dodávky energií,
- organizování humanitární pomoci,
- rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva. [31]

6.2 Základní zásady osobní (rodinné) připravenosti

K zajištění dobré připravenosti obyvatelstva na MU je potřeba zajistit následující postup:

1. možnost získání co největšího množství znalostí (možná rizika a hrozby v místě, jaké jsou způsoby varování, pravděpodobnost vzniku MU na daném území, možné způsoby informování obyvatelstva atd.),
2. disponovat se základními technickými prostředky (evakuační zavazadlo, osobní ochranné prostředky, pomůcky atd.),
3. obyvatelstvo by se mělo zúčastnit různých praktických cvičení (návuk správného používání osobních ochranných prostředků a pomůcek; přezkoumání získaných znalostí, dovedností). [5]

Výše zmíněné zásady by měly být součástí každého realizačního plánu. Připravenost obyvatelstva na MU je velmi rozsáhlé a složité téma. Zde je popsána jen v základním směru.

Zajištění správné a srozumitelné informace obyvatelstvu patří mezi hlavní činnosti, avšak je to jen malá část z celého procesu připravenosti obyvatelstva na MU. K zaručení dobré připravenosti obyvatelstva na MU je potřeba provést další důležité kroky. Mezi tyto kroky řadíme, aby obyvatelstvo informace o možném nebezpečí dostalo včas a mělo možnost se s informacemi do jisté míry seznámit. Tato fáze získávání dovedností a zkušeností je mnohem náročnější než fáze, při které je hlavním úkolem zajištění potřebných informací. Tato opatření k zajištění připravenosti obyvatelstva na MU nejsou u občanů příliš oblíbená. Občané si neuvědomují, že díky získaným znalostem, dovednostem a zkušenostem jsou nejen schopni mnohem efektivněji pomoci sobě i svým blízkým, ale mohou být i jiným způsobem nápomocni složkám IZS. Jako další zásada pro zkvalitnění připravenosti obyvatelstva na MU hraje důležitou roli komunikace s obyvatelstvem. Komunikace s občany ovlivňuje způsob přípravy osob na MU. Základ přípravy je snaha připravit jednotlivce na možnosti vzniku MU. Důležité je také zaměřit se na připravenost rodin.

Ve většině případů jsou vzdělávání pouze ti, kteří o to mají zájem. Problém nastává v tom, že není dostatek dobrovolníků na uskutečnění cvičení nebo pořádání přednášek apod.

Existují i takoví jedinci, kteří projeví svůj zájem o získání informací od správních úřadů.

Po vyžádání správní úřad poskytne tyto informace:

- možnosti vzniku přírodních katastrof a jejich následky,
- zdroje rizika průmyslových objektů a zařízení a jejich havarijní dopady,
- zdroje rizika při přepravě nebezpečných věcí a jejich havarijní dopady,
- způsoby místního varování obyvatelstva o ohrožení anebo zasažení obyvatelstva,
- způsoby evakuace obyvatelstva, doporučený obsah evakuačního zavazadla,
- nejbližší možnost ukrytí obyvatel,
- nejbližší prodejna osobních ochranných prostředků a pomůcek,
- doporučené způsoby chování obyvatelstva při různých MU,
- opatření, která přijaly správní úřady ve vztahu k prevenci MU. [5]

7 DOPORUČENÉ MODELY CHOVÁNÍ OSOB

Pro jednotlivé druhy nebezpečí máme několik doporučení, jak se v konkrétní situaci chovat. Doporučení se odvíjí od různých faktorů, jako je velikost, druh MU nebo KS, délka působení atd. Tato doporučení jsou určena pro osoby, které se vyskytují v ohrožených objektech nebo v jejich okolí. V případě úniku jedovatého čpavku bude záležet na konkrétním množství uniklé látky, povětrnostních podmínkách, zastavěnosti povrchu terénu a způsobu úniku NL. Ze získaných údajů se určí činnosti a odpovídající opatření. Při vzniku ohrožení se doporučuje, aby občan jednal rychle, klidně a hlavně aby si každý svůj krok důkladně rozmyslel. Vzniklá událost by se neměla podceňovat. Lidé by se měli snažit vyvarovat neověřených zpráv o dané události, které vedou pouze ke stresu a vzniku paniky. Pokusit se o varování ohrožených osob a osob vyskytujících se poblíž ohroženého území. Je důležité poskytnout pomoc sousedům, starým a nemohoucím lidem. Vnímat pokyny a výzvy od pracovníků IZS a pracovníků úřadů. Poskytnout veškeré informace o dané události veliteli zásahu. Dále by neměli danou MU řešit sami, mohli by tak ohrozit sami sebe i své okolí. Neměli by šířit paniku ani jí sami podléhat. Snažit se zamezit zbytečnému telefonování. [5]; [34]; [35]

8 CÍLE A ZVOLENÉ METODY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce je posoudit současný stav připravenosti obyvatelstva na MU v Jihočeském kraji a na základě zjištěných skutečností navrhnout možný způsob zlepšení současného stavu ochrany obyvatelstva na MU a KS.

Pro splnění hlavního cíle je stanoven následující dílčí cíl, a to vyhodnocení dotazníkového šetření.

V teoretické části je použita metoda literární rešerše, díky které byly stanoveny nejdůležitější a nejužitečnější materiály ke zpracování práce. Pro zhotovení práce byly použity tištěné, ale i internetové zdroje spolu s dokumenty týkajícími se legislativy a především koncepční dokumenty Jihočeského kraje. Další použitou metodou v práci jsou odborné konzultace s kompetentními osobami, a to s paní Ing. Martou Spálenkovou, vedoucí oddělení krizového řízení Jihočeského kraje, a dále s panem plk. Mgr. Štěpánem Kavanem, Ph.D., vedoucím oddělení krizového řízení HZS Jihočeského kraje. Na základě výše uvedeného byla provedena analýza a hodnocení současného stavu připravenosti obyvatelstva na MU v Jihočeském kraji.

V praktické části je aplikována metoda popisu, jak při charakteristice Jihočeského kraje, tak při popisování rizik, další použitou metodou byl sběr dat a informací. V práci dále bylo použito dotazníkové šetření týkající se obyvatel Jihočeského kraje. Byl provedený i řízený rozhovor s odborníky v oblasti krizového řízení a zároveň i mými odbornými konzultanty. Díky získaným informacím od dotazovaných respondentů a odborných konzultantů byly navrženy návrhy na zlepšení současného stavu připravenosti obyvatelstva na MU v Jihočeském kraji.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

9 JIHOČESKÝ KRAJ

V praktické části mé bakalářské práce se budu zabývat Jihočeským krajem. Dačice, ležící v Jihočeském kraji, jsou mým rodným městem. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla vymezit hrozby ohrožující kraj a dále vyhodnotit připravenost obyvatelstva na MU.

Charakteristika

Jihočeský kraj patří svojí rozlohou (15 058 km²) hned po Středočeském kraji mezi největší kraje v ČR. Podstatná část hranic tohoto kraje je tvořena státní hranicí s Rakouskem a Německem. Více jak třetinu území pokrývají lesy a 4 % pokrývají vodní plochy. Co se týče obyvatelstva, tak tento kraj je krajem s nejmenší hustotou zalidnění z celé ČR. Počet obyvatel k 1. lednu 2018 byl 640 196. Za nejvyšší bod je považován šumavský vrchol Plechý (1 378 m. n. m.). Krajským městem jsou České Budějovice. Jihočeský kraj tvoří 7 okresů – České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor (obrázek 6). Krajem protéká celá řada vodních toků, jako jsou: Vltava, Lužnice, Otava, Blanice, Malše, Nežárka, Lomnice, Stropnice, Skalice, Volyňka atd. Na tomto území se nachází celkem 11 vodních nádrží (Lipno, Lipno II, Hněvkovice, Kořensko, Orlick atd.). [36]; [37]; [38]

Obrázek 6 Jihočeský kraj [39]

10 HROZBY, KTERÉ MOHOU NASTAT V KRAJI

V následující části jsou vypsány nejpravděpodobnější hrozby, které mohou vzniknout na území Jihočeského kraje.

10.1 Živelní pohromy

Mezi tyto pohromy lze zařadit vysoké nebo naopak nízké teploty způsobující náledí, sněhové kalamity apod. Další možnou nepříznivou událostí vyskytující se v kraji je silný vítr mající charakter vichřice, tornáda anebo orkánu. Území kraje v minulosti zasáhly orkány jako Kyrill a Emma v roce 2007 a 2008 a orkán Herwart v roce 2017. Za nejvýznamnější hrozby ohrožující kraj lze považovat povodně, které už několikrát předvedly svoji ničivou sílu. Jedná se především o přirozenou povodeň z roku **1997** (tato katastrofa byla stěžejní událostí pro přijetí krizové legislativy). Povodeň z roku **2002**, která postihla celé území Jihočeského kraje, taktéž i povodeň roku **2006**. Povodeň z roku 2002 je vyobrazena u 7. obrázku této bakalářské práce. V neposlední řadě je důležité zmínit povodeň z roku **2013**, která vznikla po intenzivních a silných deštích. Významnou hrozbu pro kraj představují i vodní díla (Lipno I, Lipno II, Hněvkovice, Římov, Landštejn, Husinec a dále soustavy rybníků). Pravděpodobnost vzniku takové MU je nízká, avšak jedná se o hrozbu mající negativní následky pro obyvatelstvo a chod kraje. [40]

Obrázek 7 Povodeň v Českých Budějovicích v roce 2002 [41]

10.2 Požáry

Jihočeský kraj je tvořen více než třetinou lesů, z tohoto důvodů lze očekávat významné riziko vzniku požárů. Je zde i vysoká pravděpodobnost vzniku požárů v období sucha, zejména požárů trávy a obilí. Nejvýznamnější riziko pro obyvatelstvo tvoří zejména požáry výškových obytných budov, sportovních areálů a kulturních zařízení. Významným rizikem pro obyvatelstvo je také hoření nepovolených skládek, pneumatik a průmyslových areálů nakládajících s látkami, jejichž hoření může způsobit uvolnění nebezpečných zplodin mimo chráněný objekt (tabulka 1). [40]

Tabulka 1 Počet zásahů JPO na území Jihočeského kraje [19]

Jihočeský kraj	Rok	Zásahy HZS ČR	Zásahy JSDH obcí	Zásahy HZS podniků	Zásahy celkem
	2018	6 913	3 315	349	10 577
2017	7 149	3 676	350	11 175	
2016	6 612	2 287	290	9 189	
2015	6 965	3 066	364	10 395	
2014	5 804	1 774	276	7 854	
2013	6 260	3 350	349	9 959	
2012	5 418	2 098	385	7 901	
2011	5 233	2 027	362	7 622	
2010	5 738	1 494	424	7 656	
2009	6 463	2 304	326	9 093	
2008	6 389	1 503	302	8 194	

10.3 Nákazy a epidemie

V Jihočeském kraji je několik zásadních velkochovů drůbeže, prasat a hovězího dobytka. Výskyt nálezů zvířat (mor prasat, ptačí chřipka apod.) by měl dopad nejenom na zvířata a jejich chovatele, ale i na obyvatelstvo, které by muselo strpět různá omezení. Tato omezení jsou vydávána veterinární správou anebo obcí. Vlivem rozvoje společnosti dochází i ke zvýšení rizika možného epidemického onemocnění osob. V krizovém plánu kraje je zpracován operační plán Epidemie. Dále je zpracován Pandemický plán Jihočeského kraje v případě výskytu nového druhu viru chřipky. [40]

10.4 Rozpad kritické infrastruktury

Je potřeba počítat i s významným rizikem pro obyvatele, a to rozpadem kritické infrastruktury. Jedná se o prvek, jehož narušení by mělo významný dopad na chod a funkčnost kraje (banky, školský a zdravotnický systém, soudy, úřady, základní složky IZS). Příčinou rozpadu kritické infrastruktury mohou být živelní pohromy, průmyslové havárie, epidemie apod. [40]

10.5 Narušení zásobování

Při narušení zásobování je nutné mít zabezpečeno opatření ke zmírnění a odstranění vzniklých následků. Přijímaná opatření musí zajistit v co nejkratší době obnovení dodávek sloužících k zajištění normálního života obyvatelstva. Jedná se o poruchy dodávky energií, pitné vody, zásobování obyvatelstva potravinami a dalšími výrobky. Zvýšená pozornost by se měla věnovat organizačnímu a materiálnímu zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva. [40]

10.6 Únik radioaktivních a nebezpečných látek

V Jihočeském kraji se nachází Jaderná elektrárna (dále jen JE) Temelín. Pro okolí elektrárny jsou vymezeny hranice, vnitřní 5 km a vnější 13 km, zóny havarijního plánování (dále jen ZHP). Pro elektrárnu je zpracován vnější havarijní plán.

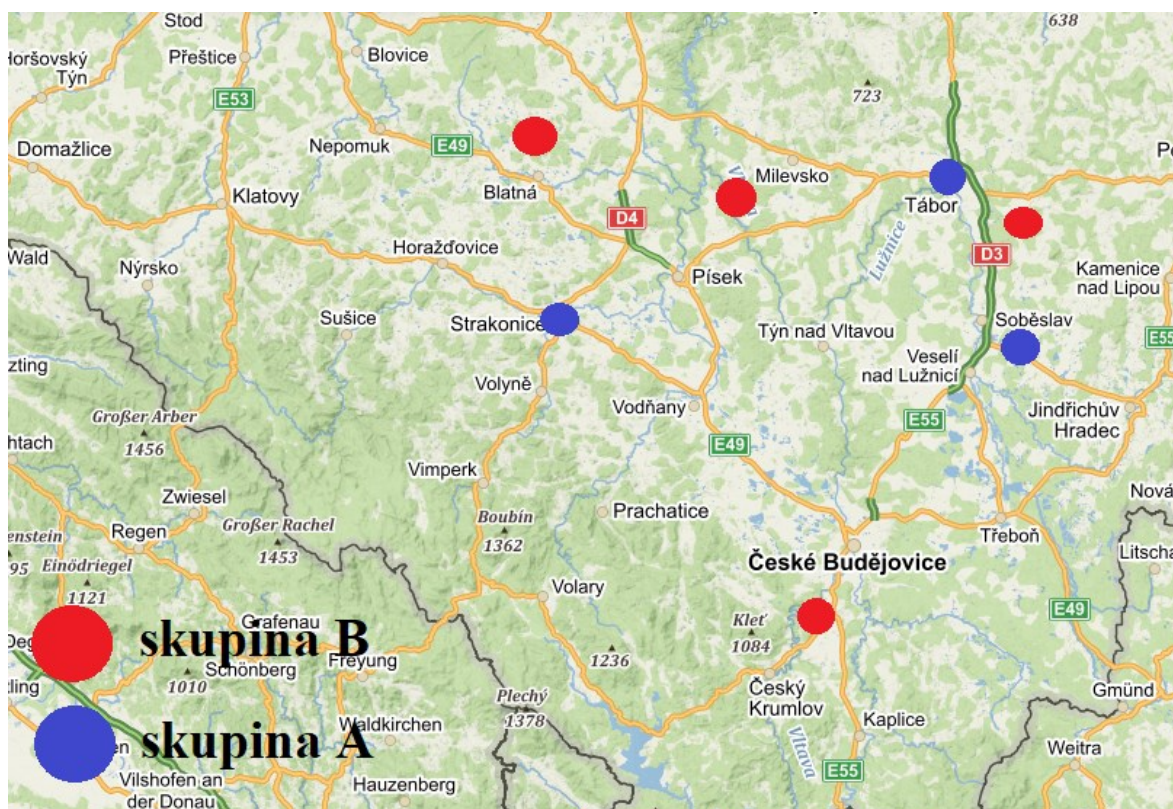
Podle zákona o prevenci závažných havárií [13] se na území kraje nachází 7 objektů, které naplňují kritéria tohoto zákona. [40]

Do skupiny B jsou zařazeny:

1. ČEPRO, a. s., (sklad Včelná).
2. ČEPRO, a. s., (sklad Belčice).
3. ČEPRO, a. s., (sklad Smyslov).
4. TOMEGAS s. r. o., (sklad propanu a butanu v Branicích).

Do skupiny A jsou zařazeny:

1. Impregnace Soběslav, s. r. o.
2. Teplárna Tábor, a. s.
3. Teplárna Strakonice a. s. (obrázek 8) [40]

Obrázek 8 Mapa objektů zařazených do skupiny B a A [42]

11 KONCEPCE OCHRANY OBYVATEL V JIHOČESKÉM KRAJI

V této kapitole budou vypsány konkrétní úkoly pro naplňování ochrany obyvatelstva v Jihočeském kraji.

Vyrozumění a varování

V Jihočeském kraji je varování zajištěno jednotným systémem varování a vyrozumění (dále jen JSVV). HZS kraje zabezpečuje fungování vyrozumívacích center umístěných na krajském a sektorovém operačním a informačním středisku (České Budějovice a Tábor). K systému je napojeno 362 rotačních a 40 elektronických sirén. U JE Temelín je zřízen zadávací terminál, který má zajistit náhradní varování obyvatelstva v ZHP (13 km). Samotná JE spravuje vlastní systém varování o počtu 130 elektronických sirén. Ve všech městech a větších obcích Jihočeského kraje je zajištěno varování obyvatelstva pomocí 44 místních rozhlasů, zapojených do JSVV, se kterými lze předávat informace o daném nebezpečí a správné reakci občanů na MU. V Jihočeském kraji se bude varování obyvatelstva i nadále zdokonalovat, především zapojováním dalších koncových prvků varování a výměnou rotačních sirén za elektronické s možností použití hlasové zprávy. [40]

Ukrytí

V současné době se na území Jihočeského kraje nachází 43 stálých úkrytů s celkovou kapacitou 15 765 osob. Tyto úkryty lze nalézt především ve velkých městech. Spadají do vlastnictví obcí i právnických osob. V havarijním plánu kraje se s těmito úkryty při řešení MU nepočítá. Z tohoto důvodu HZS kraje neprovádí kontroly ani údržbu úkrytů. [40]

Individuální ochrana

Pro obce, školy a další subjekty nacházející se v ZHP JE Temelín bylo předáno přes 45 000 kusů ochranných roušek OP-1. Ke zkvalitnění improvizované ochrany dětí a jejich doprovodů ve vnitřní části ZHP bylo do škol dodáno cca 2 500 kusů igelitových pláštěnek, rukavic a návleků na obuv. [40]

Evakuace

Evakuace obyvatelstva v Jihočeském kraji se předpokládá při výskytu přirozených povodní při úrovni vyšší než stoletá voda a z míst, která jsou ohrožena zvláštní povodní. Počet evakuovaných obyvatel z těchto oblastí se odhaduje na cca 75 000. V kraji je vytipováno celkem 7 míst, u kterých lze předpokládat únik NL nebo jejich výbuch. V takovém případě je nutná evakuace pro 700 osob. Pro vnitřní část ZHP JE Temelín je vypočítána evakuace

pro cca 27 000 osob. Pro ZHP společnosti Tomegas, s. r. o., se předpokládá evakuace 140 osob z 3 obcí. [40]

Nouzové přežití

Realizace opatření nouzového přežití byla vytvořena na základě analýzy rizik kraje, která vycházela z pravděpodobnosti vzniku rizik na území kraje. V případě potřeby bude evakuované obyvatelstvo ubytováno v hotelech, ubytovnách a školských zařízeních. V případě, že nebude možné ubytovat evakuované osoby v těchto zařízeních, je možné využít mobilní stanovou základnu humanitární pomoci. Pro Jihočeský kraj je stanoveno Skladovací a opravárenské zařízení HZS ČR Olomouc a sklad Hluboká nad Vltavou, která je schopna zabezpečit až 150 osob. [40]

Humanitární pomoc

Jihočeský kraj poskytuje obyvatelstvu postiženému MU humanitární pomoc. Materiální pomoc zajišťuje poskytnutí postiženému obyvatelstvu hygienických potřeb, oblečení, příkrývek, teplých nápojů a prosté stravy. V případě potřeby lze poskytnout nouzové přístřeší ve stanech. HZS kraje zajišťuje dopravu na určené místo a obsluhu humanitární pomoci. V roce 2007 byl HZS kraje vybaven kontejnerovou soupravou „KANP 50“ určenou pro nouzové přežití, která je umístěna na požární stanici v Českých Budějovicích. Souprava obsahuje nákladní automobil a kontejner, ve kterém lze najít přístřešky pro odpočinek, hygienické zabezpečení a prostředky, osvětlení, trvanlivé potraviny, zdroj elektrické energie, základní oblečení apod. pro 50 osob. Při řešení MU velkého rozsahu, kdy opatření na krajské úrovni jsou nedostatečná, lze požádat o pomoc z centrální úrovně v působnosti MV-GŘ HZS ČR (ve Skladovacím a opravárenském zařízení HZS ČR Olomouc). Je zde možnost i za KS požádat o humanitární pomoc Správu státních hmotných rezerv a materiální základny Armády ČR. V Jihočeském kraji jsou vytvořena sběrná místa k přijímání a výdeji materiálních darů humanitární pomoci. [40]

Monitorování a dekontaminace

Jednotky HZS jsou vybaveny přístroji chemického a radiačního průzkumu. Tyto přístroje zajistí získání prvotních informací o kontaminovaném prostoru. Pro Jihočeský kraj jsou předurčeny výjezdové skupiny Chemické laboratoře HZS Středočeského kraje Kamenice a HZS Jihomoravského kraje Tišnov k provedení speciálního průzkumu nebezpečných prostorů. [40]

Informování obyvatelstva

Pro zajištění lepšího informování obyvatelstva kraj organizuje různá školení v oblasti ochrany obyvatelstva. Na území proběhla už několikrát školení starostů obcí, ředitelů škol, pracovníků územních správních úřadů a JSDHO. HZS poskytuje pomoc základním a středním školám při začlenění tematiky „Ochrana člověka za MU“ do vzdělávacích programů. Jihočeský kraj vydal už několik pomůcek a příruček s tematikou chování obyvatel za MU, které byly rozdány do obcí s rozšířenou působností, do škol, na úřady apod. Další možnost informování obyvatelstva je využití internetových stránek HZS kraje nebo Krajského úřadu Jihočeského kraje. [40]

Seznam pomůcek a příruček, které byly vydány na úrovni Jihočeského kraje je uveden v **příloze P III.**

Pro řešení různých MU a KS (požáry, povodně, vichřice apod.) má Jihočeský kraj zřízený IZS, který se skládá ze základních složek (HZS kraje, JPO zařazené do plošného pokrytí kraje, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby, policie České republiky) a ostatních složek (vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, obecní policie, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím).

12 ŘÍZENÝ ROZHOVOR

Do své praktické části jsem se rozhodla kromě dotazníkového šetření zahrnout i řízený rozhovor s odborníky krizového řízení. První rozhovor probíhal u HZS Jihočeského kraje s panem plk. Mgr. Štěpánem Kavanem, Ph.D., vedoucím oddělení krizového řízení HZS Jihočeského kraje. Druhý rozhovor jsem vedla s paní Ing. Martou Spálenkovou, vedoucí oddělení krizového řízení Jihočeského kraje.

1. ROZHOVOR – pan plk. Mgr. Štěpán Kavan

Otázka č. 1 – Myslíte si, že je obyvatelstvo v kraji dostatečně informováno o hrozícím nebezpečí a umí na takové nebezpečí reagovat?

Odpověď – Obyvatelé nemají dostatek informací, jelikož nemají zájem se v této problematice vzdělávat. V případě hrozícího nebezpečí je Jihočeský kraj schopný efektivně obyvatelstvo informovat. Při vzniku KS má Jihočeský kraj tiskovou skupinu, jejímž hlavním úkolem je předávání jednotných informací.

Otázka č. 2 – Co se v Jihočeském kraji dělá pro zlepšení připravenosti obyvatelstva v kraji?

Odpověď – Český červený kříž pořádá v kraji pravidelné soutěže „Mladý záchranář v akci“. Na tomto vzdělávacím programu spolupracuje společně s hasiči, záchranáři a policisty. HZS kraje dále pořádá různé programy pro seniory. Jihočeský kraj vydává i různé letáky a příručky ochrany obyvatelstva. Dále HZS Jihočeského kraje realizuje školení určené pro starosty obce v období únor/březen v intervalu 1x za 4 roky. Školení se účastní zhruba 65 % starostů.

Otázka č. 3 – Myslíte si, že největším problémem špatné připravenosti obyvatelstva na MU je jeho neochota se v těchto oblastech vzdělávat?

Odpověď – Člověk řeší pouze to, co je aktuální, to, co ho v danou situaci trápí. Nepřemýšlí do budoucna, tím pádem ani o tom, že je zde možnost nějakého nebezpečí.

Otázka č. 4 – Jaká MU podle Vás nejvíce ohrožuje obyvatelstvo v Jihočeském kraji a proč?

Odpověď – Jednoznačně povodně. Z důvodu široké vodní sítě na území Jihočeského kraje.

Otázka č. 5 – Jsou podle Vás složky IZS kraje dobře připraveny na řešení MU v kraji, nebo je zde něco, co byste zlepšil?

Odpověď – Připravenost složek IZS kraje je na velmi vysoké úrovni. Jediné, co je z mého pohledu nedostatečné, je nedostatek dozimetrů a financování výškové techniky.

2. ROZHOVOR – paní Ing. Marta Spálenková

Otázka č. 1 – Myslíte si, že je obyvatelstvo v kraji dostatečně informováno o hrozícím nebezpečí a umí na takové nebezpečí reagovat?

Odpověď – Možnost informovat se i aktivit ze strany jak orgánů samosprávy, tak složek IZS, kde mohou občané informace získat, je dost. Otázkou je zájem obyvatelstva se akcí účastnit, informace si vyhledávat, aktivně se zajímat, který není velký. Z průzkumu, který se dělal v roce 2007 v Českých Budějovicích a v ZHP JE Temelín vyplynula poměrně nízká znalost obyvatelstva, co by měli v případě MU dělat pro vlastní ochranu. Otázkou je, jaká by byla přímá reakce při reálné mimořádné události. Každopádně je potřeba, aby obyvatelé znali, jaké nebezpečí jim hrozí, a věděli alespoň základní opatření, která zmírní dopady mimořádné události na jejich zdraví i majetek.

Otázka č. 2 – Co se v Jihočeském kraji dělá pro zlepšení připravenosti obyvatelstva v kraji?

Odpověď – Webové stránky s informacemi pro občany, brožura „Co dělat...“, letáky, pořádání soutěží pro děti i školy s tematikou bezpečnosti, podpora aktivit sdružení dobrovolných hasičů, aktivity exkurze, exkurze ke složkám IZS, účast složek IZS na veřejných akcích (Vltava žije, Mobil salon, Travelfest, den otevřených dveří na letišti,...), dotazníkové akce na sociálních sítích, soutěže v rozhlase tematicky zaměřené na konkrétní druhy MU, regionální zpravodaje, ...

Otázka č. 3 – Myslíte si, že největším problémem špatné připravenosti obyvatelstva na MU je jeho neochota se v těchto oblastech vzdělávat?

Odpověď – Domnívám se, že v současné době mají občané jiné priority a problémy v běžném životě a pokud nejsou přímým svědkem či účastníkem MU, tak se o problematiku nezajímají. Navíc přístup ze strany státní správy byl takový, že v občanech vyvolávala pocit, že se o ně stát v případě MU postará. Naštěstí se v posledních 2-3 letech tento přístup začal měnit a naopak se začíná apelovat na vlastní připravenost obyvatel. Ve školách chybí předmět, který by se zabýval komplexně problematikou bezpečnosti občanů. V současném pojetí je problematika ponechána na aktivitě škol (ředitelích i učitelích), je rozdrobena do několika předmětů, navíc je velmi mnoho materiálů s různou kvalitou, pro učitele de facto nejsou, nebo jsou těžce pro děti uchopitelné.

Otázka č. 4 – Jaká MU podle Vás nejvíce ohrožuje obyvatelstvo v Jihočeském kraji a proč?

Odpověď – Záleží, jak se budeme dívat na MU. Z pohledu četnosti to zcela jistě budou dopravní nehody, při kterých zasahuje IZS, z živelných pohrom to jsou v poslední době vichřice/orkány, náledí s ledovkami, námrazy, v létě naopak sucho a s ním spojené požáry. Složky IZS řeší také epizootické situace – ptačí chřipka, ...ryb. Z pohledu rozsahu následků jsou to zcela jistě povodně, jejichž rozsah v roce 2002, 2006, 2009 a 2013 byl tak značný, že byl vyhlášen krizový stav. V posledních letech trápí kraj vichřice/orkány (orkán Kyrill - 18. až 20. ledna 2007, orkán Emma - 1. až 2. března 2008, orkán Herwart - 29. října 2017), ale každý rok zasáhnou kraj i vichřice, které způsobí značné škody a výpadky el. energie desítek tisíc obyvatel. Na území Jihočeského kraje se nachází jaderná elektrárna Temelín, ale riziko vzniku radiační havárie je velmi nízké. Kraj má zpracován havarijní plán s poměrně podrobným postupem řešení, pravidelně se konají cvičení, ale jaderná elektrárna není vnímána jako nejvíce ohrožující obyvatelstvo Jihočeského kraje.

Otázka č. 5 – Jsou podle Vás složky IZS kraje dobře připraveny na řešení MU v kraji, nebo je zde něco, co byste zlepšila?

Odpověď – Pokud budeme mluvit o základních složkách IZS, jsou připraveny velmi dobře. Od roku 2000, tedy od vzniku zákona č. 239/2000 Sb., o IZS se velmi zlepšila koordinace a spolupráce složek IZS jak při zásahu, tak také při přípravě. Ke zlepšení fungování IZS velmi přispěl vývoj IT technologií a techniky vůbec. Důležitá jsou cvičení složek IZS, kterých každoročně proběhne několik desítek. Jedná se o cvičení v rámci jedné složky i o cvičení, do kterých jsou zapojeny všechny složky vč. orgánů veřejné správy. Ze zkušeností je náš IZS zařaditelný mezi nejlepší v Evropě.

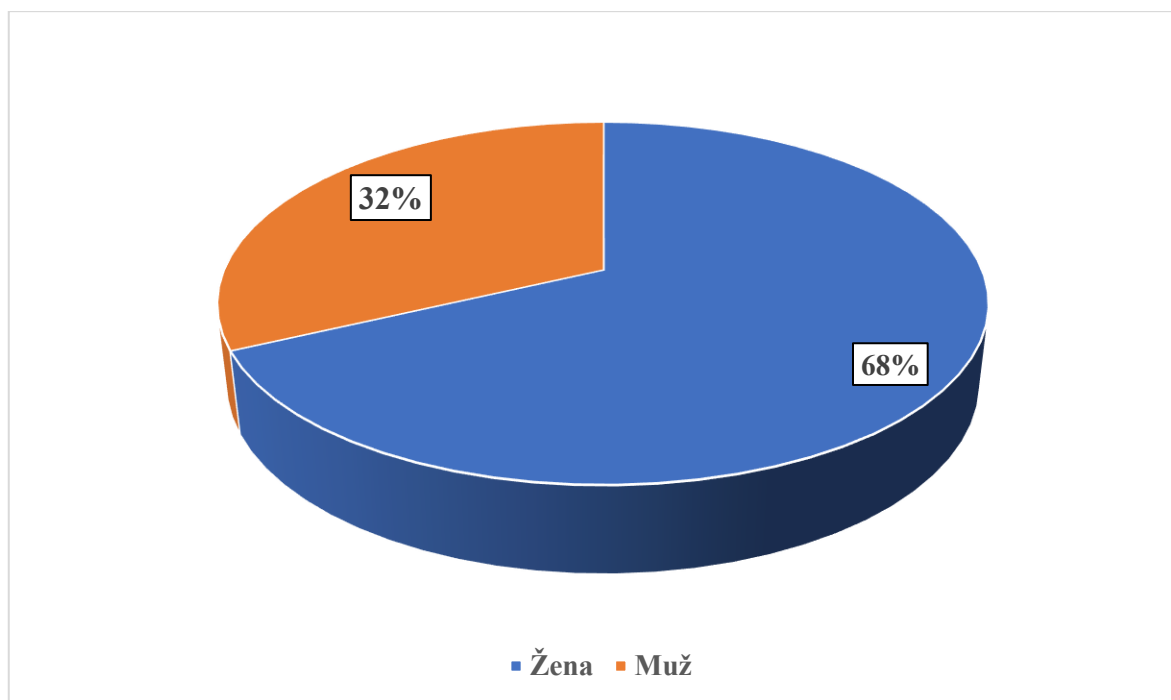
13 DOTAZNÍK

Dotazník byl směřován na obyvatelstvo Jihočeského kraje. Na tento dotazník odpovědělo celkem 200 respondentů z celkových 238. Dotazník jsem převážně rozesílala v elektronické podobě, ale také byl dán do základních škol, na městské úřady, do domova důchodců apod. Tento dotazník se skládá ze 14 otázek, z toho jsou 3 otázky otevřené.

V následující části rozeberu jednotlivé otázky společně s grafy pro lepší pochopení úspěšnosti v odpovědích.

OTÁZKA Č. 1 – Jaké je Vaše pohlaví?

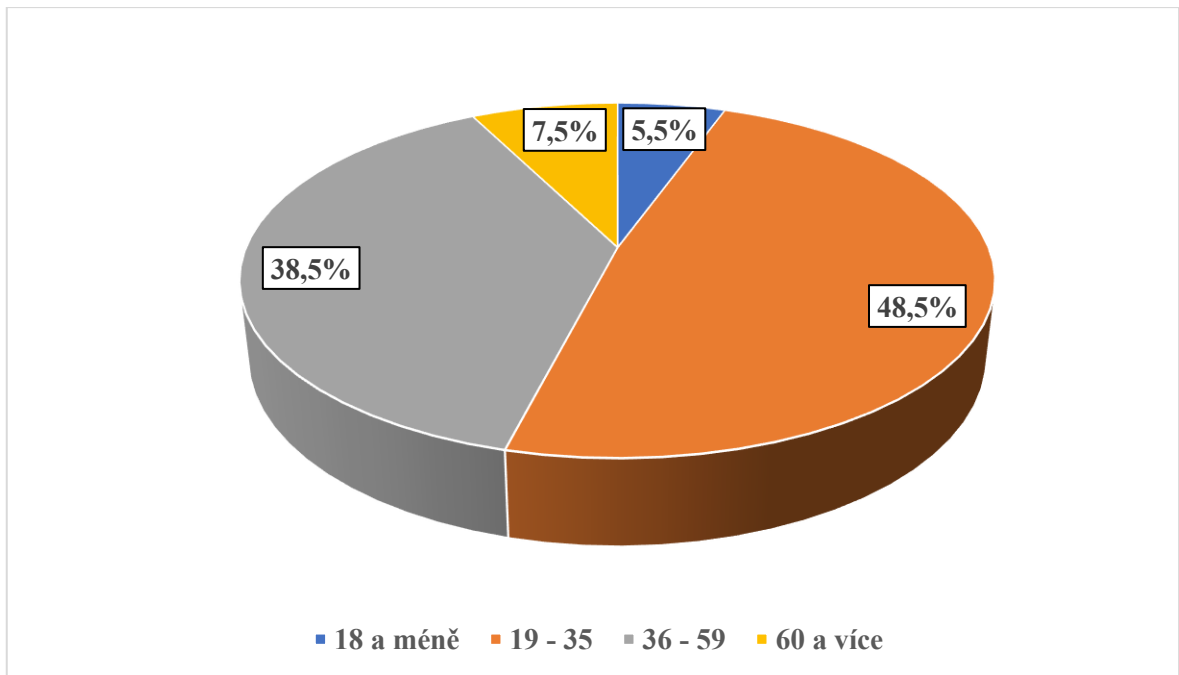
Dotazník vyplnilo z 200 dotazovaných obyvatel Jihočeského kraje 136 žen a 64 mužů. (graf 2).

Graf 2 Otázka č. 1 [vlastní]

OTÁZKA Č. 2 – Jaký je Váš věk?

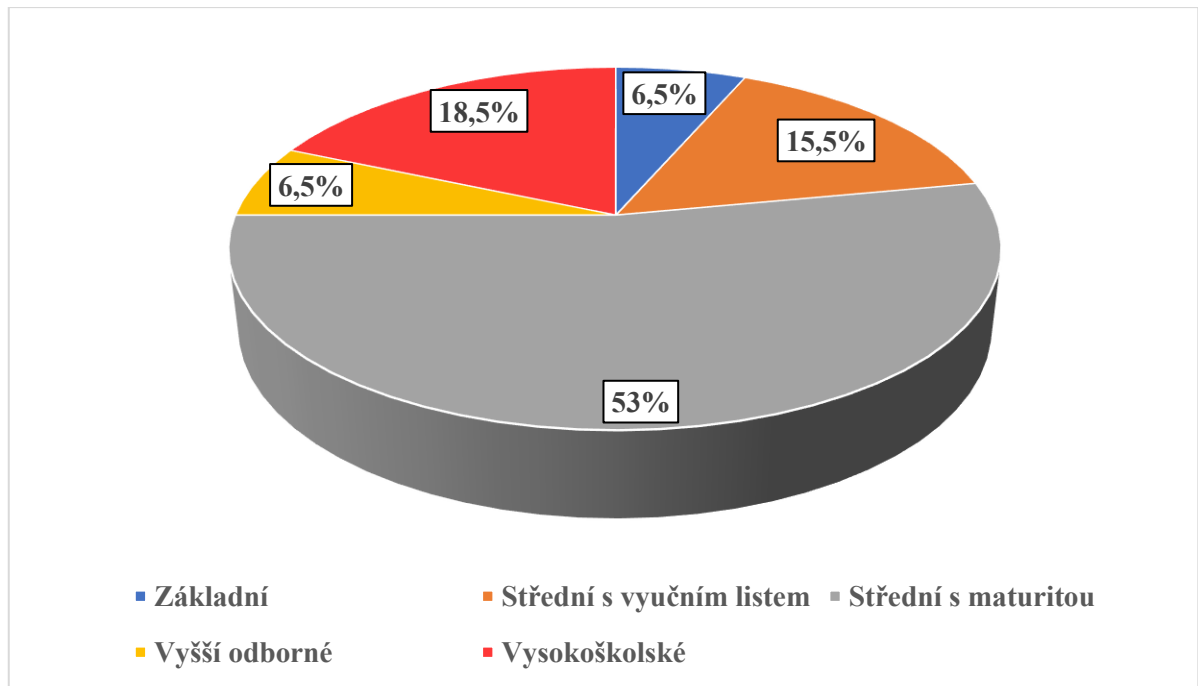
Díky druhé otázce lze určit nejpočetnější skupinu respondentů. Touto skupinou jsou obyvatelé ve věku 19 – 35 (97 osob). Mezi druhou nejpočetnější skupinu patří osoby ve věku 36 – 59 (77 osob). Obyvatelstvo tvořící nejstarší skupinu odpovídající na tento dotazník tvoří z celkových 200 respondentů 15 osob. Zbytek respondentů (11) tvoří osoby ve věku 18 a méně let (graf 3).

Graf 3 Otázka č. 2 [vlastní]

OTÁZKA Č. 3 – Jaké je Vaše vzdělání?

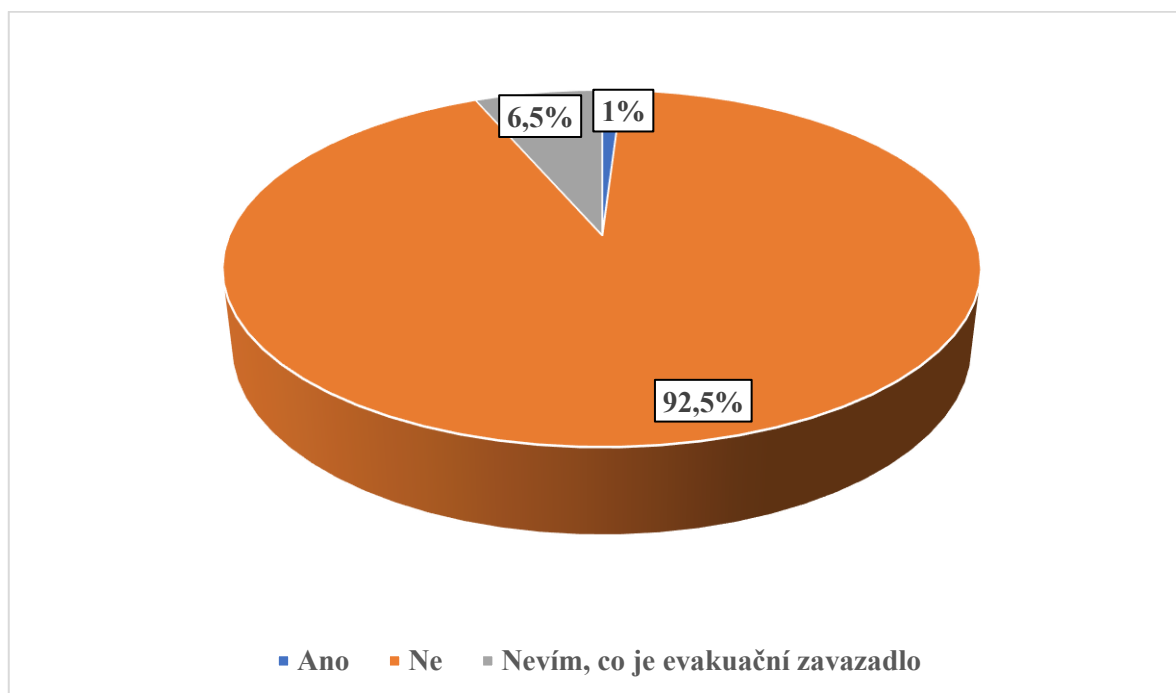
Z následujícího grafu vyplývá, že více než polovina dotazovaných respondentů má středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Počet 37 dotazovaných tvoří taci, kteří mají vysokoškolské vzdělání. Třetí skupinu tvoří obyvatelé se středním odborným vzděláním s výučním listem (31 osob). Obyvatel se základním vzděláním je stejný počet jako obyvatel, kteří dosáhli vyššího odborného vzdělání, tudíž 13 respondentů (graf 4).

Graf 4 Otázka č. 3 [vlastní]

OTÁZKA Č. 4 – Máte připraveno evakuační zavazadlo?

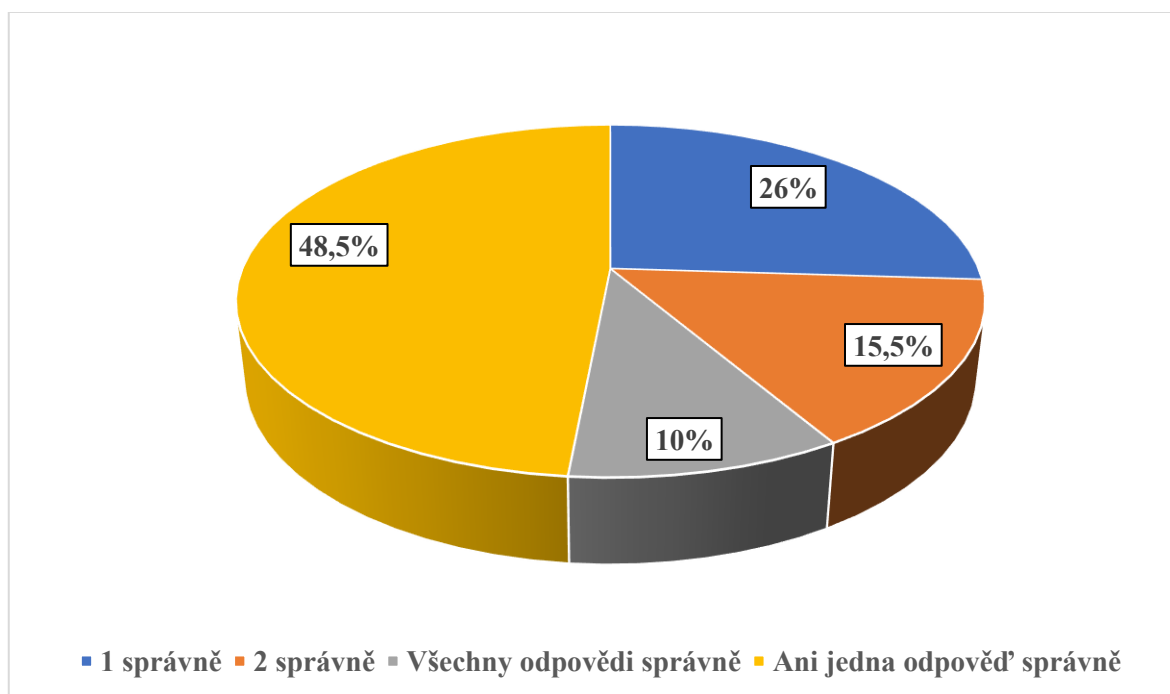
Z této otázky vyplývá, že obyvatelstvo na možné nebezpečí ani nemyslí a možný vznik nebezpečí podceňuje. Myslí si, že jim nic nehrozí a evakuační zavazadlo nepotřebují. Byla jsem smířena s tím, že mezi obyvateli bude i pár osob, které nebudou mít připraveno evakuační zavazadlo, ale že to bude až v takové míře, mě opravdu zaskočilo. Z 200 respondentů nemá toto zavazadlo připraveno 185 osob. Bohužel najdou se i tací, kteří ani nevědí, co to evakuační zavazadlo je. A že tento počet není zrovna nízký, jedná se o 13 osob. Je velmi překvapující, že z celkového počtu 200 dotazovaných osob mají pouze 2 připraveno evakuační zavazadlo (graf 5).

Graf 5 Otázka č. 4 [vlastní]

OTÁZKA Č. 5 – Vyjmenujte druhy signálů sirén v České republice.

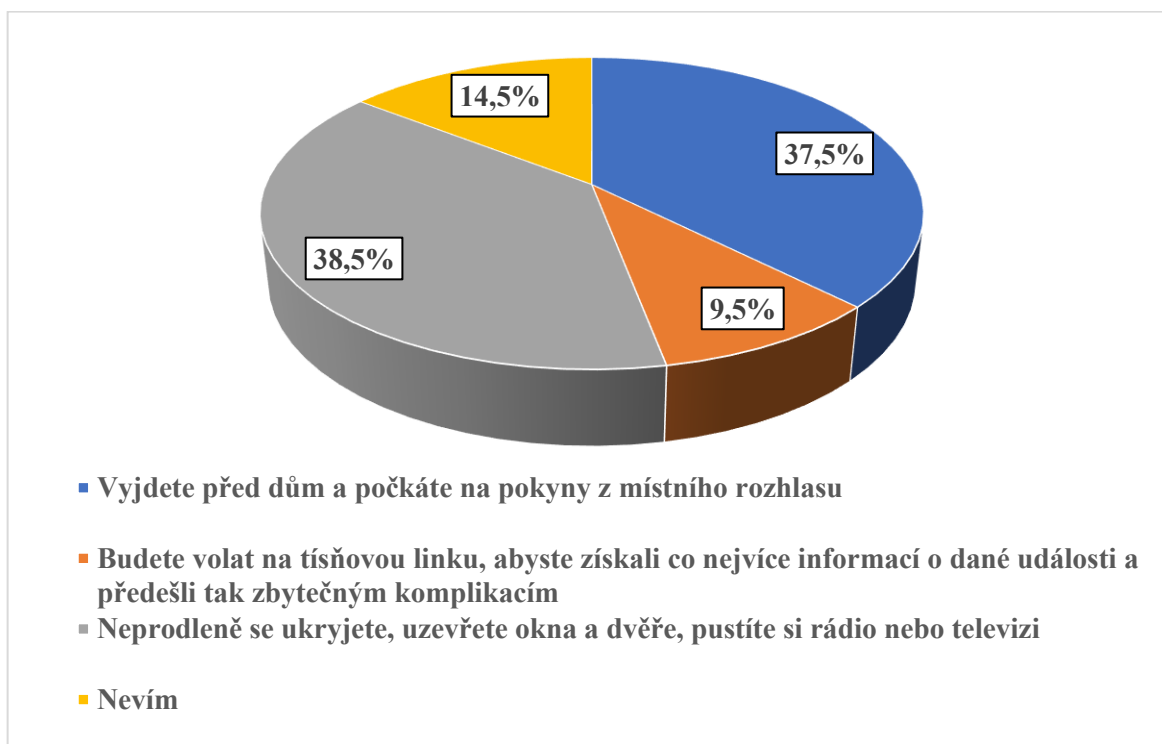
Při vyhodnocování této otázky jsem byla velice zaskočena, a to ne z hlediska pozitivního zjištění. Nejdůležitějším signálem, který by obyvatelstvo mělo znát, je jednoznačně všeobecná výstraha z důvodu toho, že varuje obyvatelstvo před hrozícím nebezpečím. Je velice zajímavé, že obyvatelé tento signál většinou neznají, ale znají zkoušku sirén a požární poplach. V následujícím grafu se tato neznalost obyvatelstva odráží na jejich odpovědích. Počet obyvatel, kteří neznají ani jeden signál, je celkem 97. Těch, kteří napsali správně všechny signály, je opravdu málo, jedná se o 20 dotazovaných. Lépe na tom jsou obyvatelé, kteří znají alespoň jeden signál (52 dotazovaných), a to ve většině případů zkoušku sirén, jelikož tento signál mohou zaslechnout každou první středu v měsíci (graf 5).

Graf 6 Otázka č. 5 [vlastní]

OTÁZKA Č. 6 – Jak byste se zachovali při zaznění signálu „Všeobecná výstraha“?

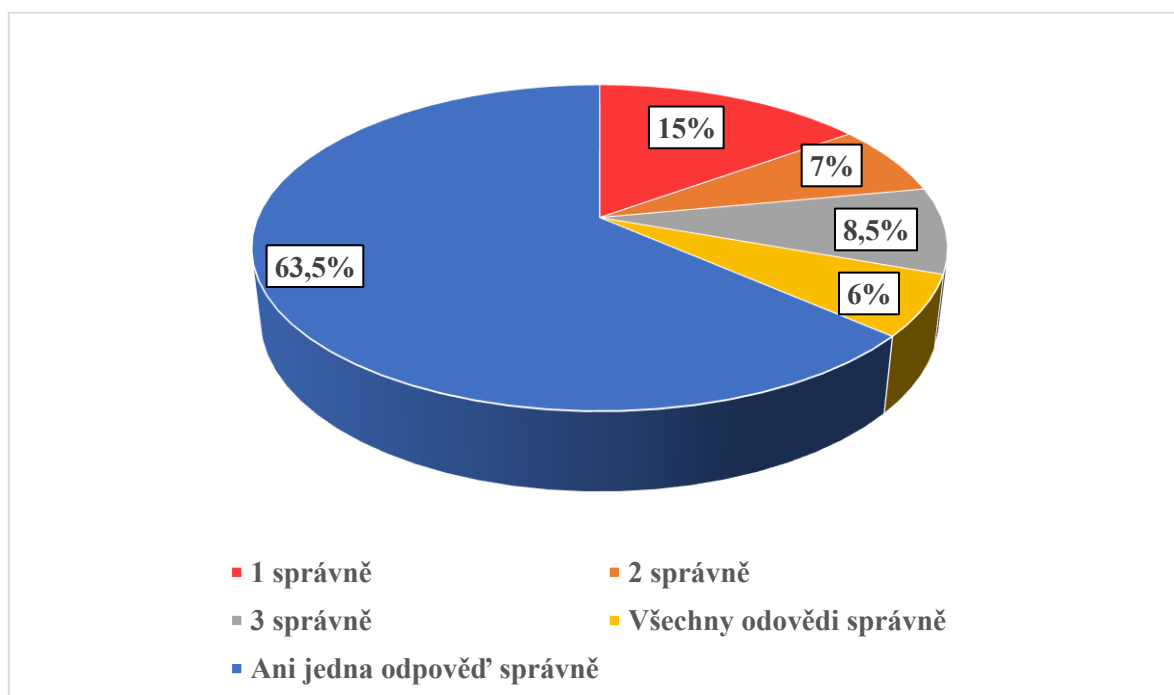
Tato otázka ukázala, že úroveň připravenosti obyvatelstva na mimořádné události je opravdu velmi nízká. Nasvědčuje tomu fakt, že 75 respondentů by při zaznění signálu všeobecná výstraha vyšlo před dům a počkalo na pokyny z místního rozhlasu. Vůbec je nenapadlo, že tento signál může být spuštěn kvůli úniku NL. Tímto jednáním by mohli ohrožit jak svoje zdraví, tak i své životy. Dalších 19 dotazovaných odpovědělo, že by volali na tísňovou linku z důvodu získání informací o dané události, bohužel je též nenapadlo, že při větším počtu volajících mohou celou linku obsadit a linka může být pro osoby, které ji doopravdy potřebují, nedostupná. V horším případě se najde i pár osob, které neví, co při zaznění takového signálu dělat, přesněji se jedná o 29 obyvatel Jihočeského kraje. Celkový počet osob, které by se zachovaly v takové situaci správně, a to neprodleně se ukryly, uzavřely okna a dveře a pustily si rádio nebo televizi, je 77 z celkového počtu 200 dotazovaných (graf 7).

Graf 7 Otázka č. 6 [vlastní]

OTÁZKA Č. 7 – Vyjmenujte krizové stavy České republiky.

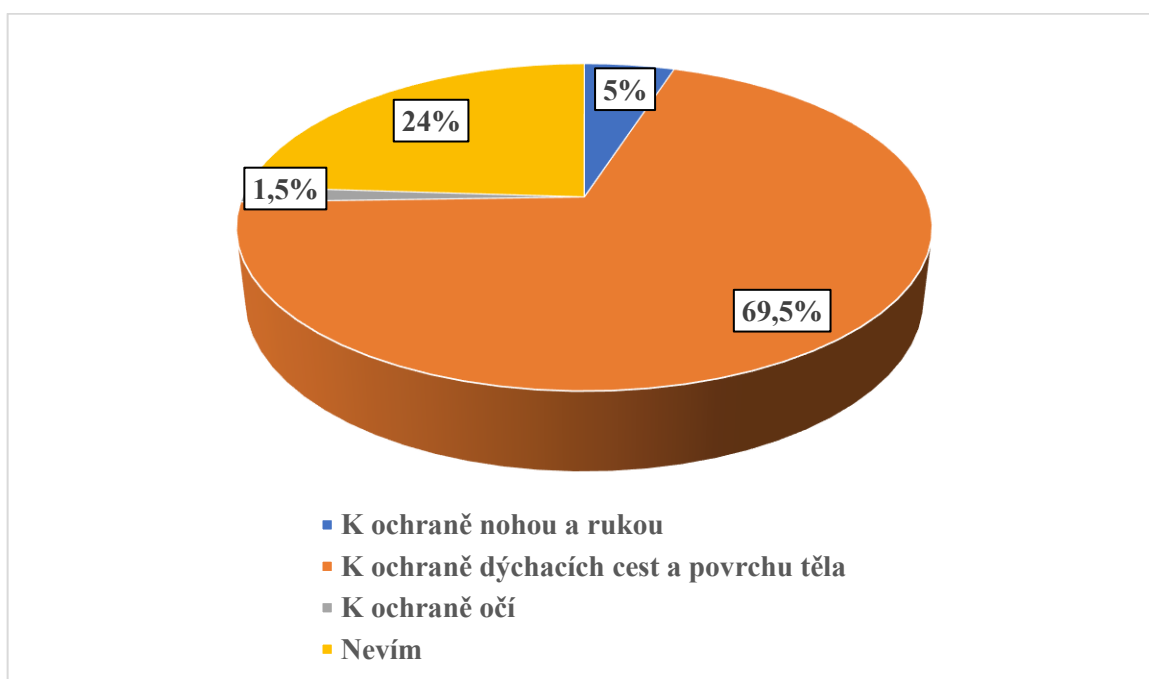
Na tuto otázku dokázalo správně odpovědět celkem 12 respondentů. Čekala jsem vyšší úspěšnost u této otázky, jelikož stav nebezpečí a nouzový stav byl na území Jihočeského kraje vyhlášen už několikrát. Např. stav nebezpečí byl vyhlášen v roce 2006, 2009, 2013 při povodních a nouzový stav v roce 2002, 2006, 2013 při povodních a v roce 2007 při orkánu Kyrill. Z tohoto důvodu mě velmi zaskočilo, že 127 obyvatel nezná ani jeden krizový stav. Alespoň jeden krizový stav ze čtyř znalo celkem 30 obyvatel (graf 8).

Graf 8 Otázka č. 7 [vlastní]

OTÁZKA Č. 8 – K čemu slouží prostředky improvizované ochrany?

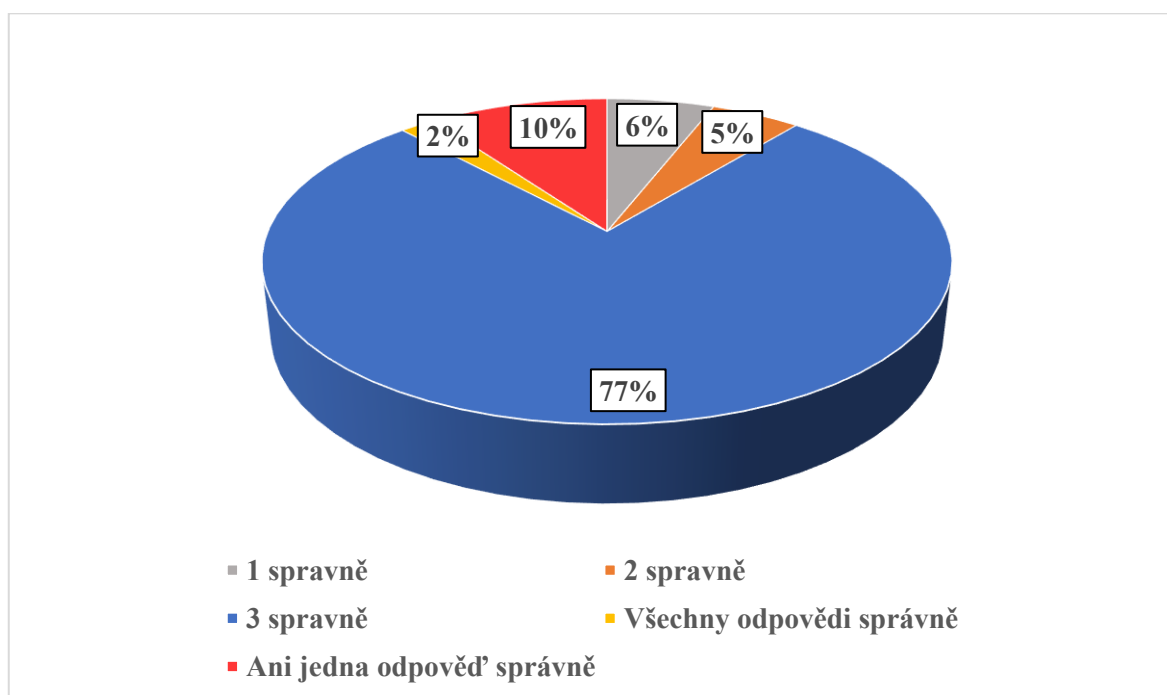
Další z otázek, která poukazuje na špatnou připravenost obyvatelstva na MU, je otázka č. 8. Na otázku, k čemu slouží prostředky improvizované ochrany, správně odpovědělo pouze 139 obyvatel. Velký počet občanů (48) ani neví, k čemu lze takové prostředky využít. Dalších 10 si myslí, že tyto prostředky slouží pro ochranu nohou a rukou, a zbývající 3 se domnívají, že slouží k ochraně očí. Nedokážu si ani představit, jak by obyvatelstvo reagovalo na všeobecnou výstrahu s následnou tísňovou informací o úniku NL, při které je potřeba tyto prostředky využít. Myslím si, že taková situace by na obyvatelstvo, které netuší k čemu improvizovaná ochrana je, měla fatální následky (graf 9).

Graf 9 Otázka č. 8 [vlastní]

OTÁZKA Č. 9 – Jaké základní složky patří do integrovaného záchranného systému?

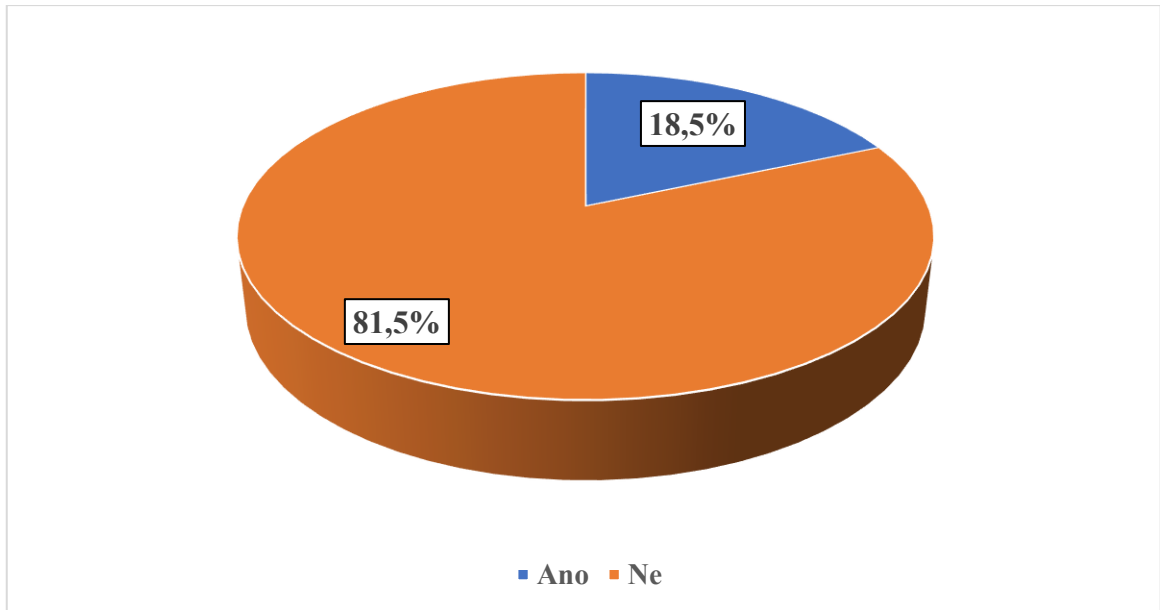
Tato otázka mě překvapila v tom, že 24 respondentů zahrnuje Armádu České republiky mezi základní složky IZS. Nejvíce úspěšné byly tři správné odpovědi ze čtyř, jednalo se o počet 154 respondentů. Ve většině případů obyvatelé neznají JPO zařazené do plošného pokrytí kraje, konkrétněji se jedná o 150 dotazovaných. Počet respondentů, kteří nenapsali ani jednu základní složku je 20. Alespoň jednu základní složku zná 12 respondentů (graf 10).

Graf 10 Otázka č. 9 [vlastní]

OTÁZKA Č. 10 – Víte, kde má Vaše obec určené shromažďovací místo při výskytu mimořádné události s nutnou evakuací?

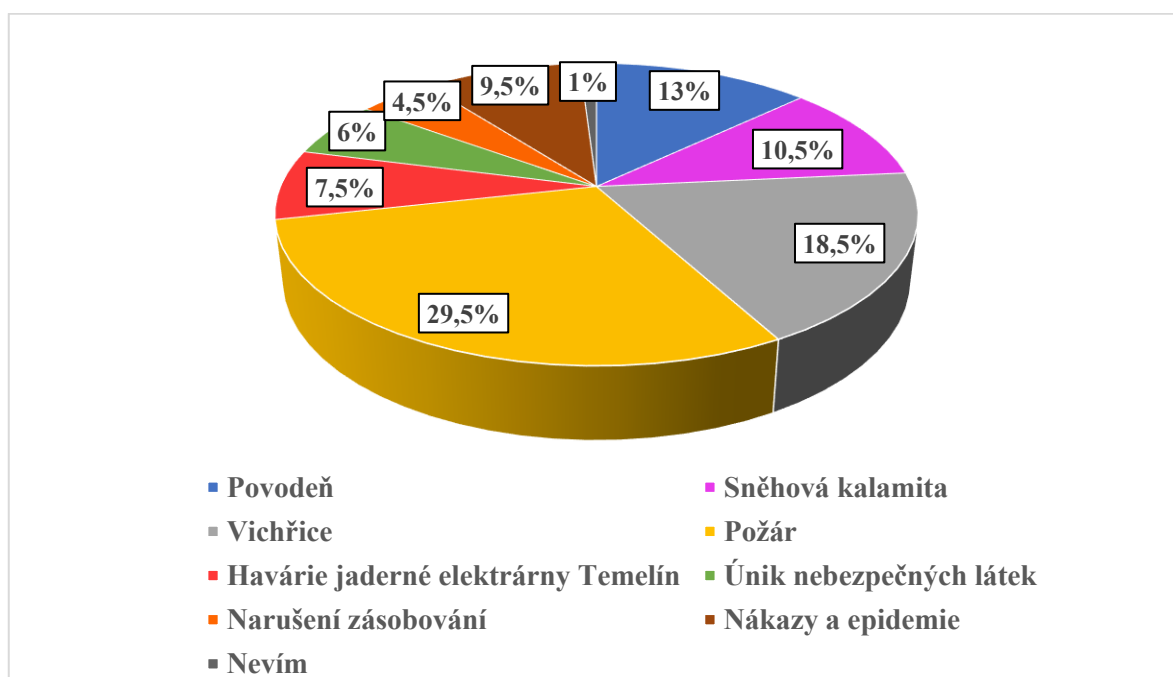
Celkový počet obyvatel Jihočeského kraje, kteří vědí, kde má jejich obec určené shromažďovací místo, je 37, zbývajících 163 obyvatel neví, kde se toto místo nachází. Jako největší problém vnímám to, že obyvatelé nejsou schopni si určené místo shromáždění zjistit, přitom by stačilo napsat na obecní úřad, který by jim informace poskytl (graf 11).

Graf 11 Otázka č. 10 [vlastní]

OTÁZKA Č. 11 – Jakou mimořádnou událost lze očekávat ve Vašem okolí?

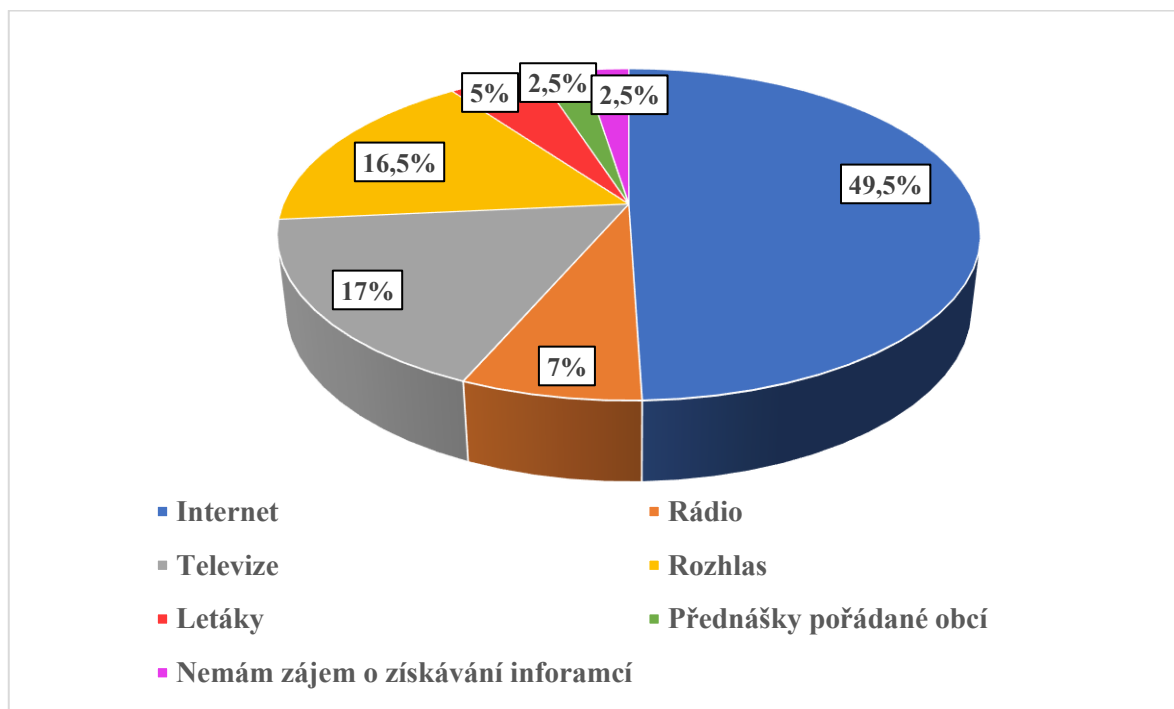
Tuto otázku jsem položila z jediného důvodu, zajímalo mě, jakou MU obyvatelé nejvíce očekávají ve svém okolí. Obyvatelé v počtu 59 nejvíce očekávají výskyt požáru, druhé místo připadlo vichřici, kterou označilo 37 respondentů. Povodně označilo celkem 26 respondentů a sněhovou kalamitu 21. Jelikož se na území Jihočeského kraje nachází JE Temelín, zahrnula jsem ji do této otázky. Možnou havárii JE Temelín označilo 15 respondentů. Úniku NL se obává celkem 12 respondentů. Poměrně vysoké číslo mají nákazy a epidemie, tuto odpověď označilo 19 respondentů. Dotazník vyplňovali i tací, kteří nevěděli, jaké MU mohou očekávat (graf 12).

Graf 12 Otázka č. 11 [vlastní]

OTÁZKA Č. 12 – Jakou formu získávání informací z hlediska ochrany obyvatelstva preferujete?

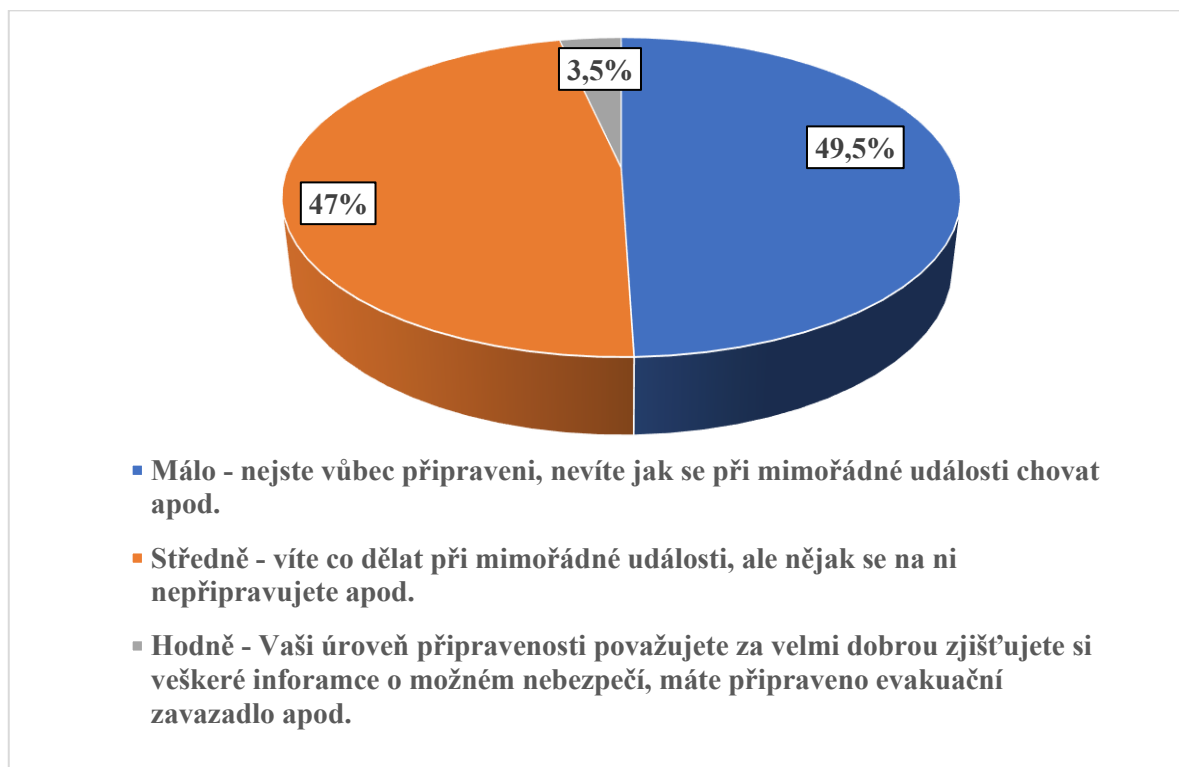
Účel této otázky je zjistit jakou formu získávání informací obyvatelstvo preferuje. V dnešní době internet hýbe světem. Proto mě nepřekvapilo, že skoro polovina dotazovaných (99) zvolila internet. Po internetu z hlediska získávání informací se v počtu 34 hlasů umístila televize. Hned po televizi respondenti označili rozhlas (33). Rádio zvolilo 14 respondentů a letáky pouhých 10. Jsou tu i obyvatelé, kteří nemají zájem o získávání informací, tento počet činí 5 obyvatel z dotazovaných, stejně jako u přednášek pořádaných obcí. (graf 13).

Graf 13 Otázka č. 12 [vlastní]

OTÁZKA Č. 13 – Jak byste se ohodnotili z hlediska Vaší připravenosti na mimořádné události?

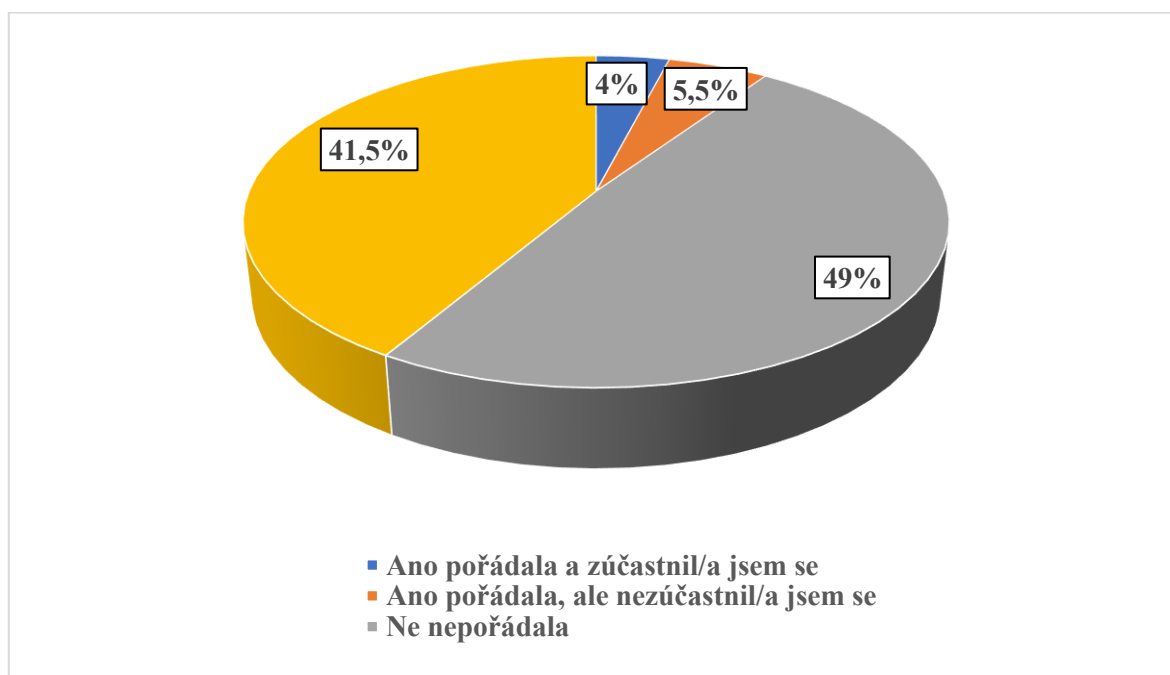
Zajímalo mě i vlastní ohodnocení respondentů z hlediska jejich připravenosti na MU. Účelem této otázky bylo, aby si respondenti, kteří zaškrtnuli odpověď s malou úrovní připravenosti, uvědomili, jak na tom doopravdy jsou a donutili se o této problematice získat více informací. Myslím si, že tato otázka svůj účel splnila, jelikož se našlo poměrně dost respondentů, kteří mi buď osobně řekli, nebo napsali, že je toto donutilo si o ochraně obyvatelstva zjistit více informací. Obyvatelé, kteří se považují za ty, kteří nejsou vůbec připraveni a neví, jak se při MU chovat, je největší počet, jedná se o 99 dotazovaných. Za ty, kteří o sobě soudí, že ví, jak se mají při MU chovat, ale nepřipravují se na ni, se označilo celkem 94 respondentů. Pouhých 7 obyvatel si myslí, že jsou se svojí připraveností na MU na vysoké úrovni a zjišťují si potřebné informace o hrozícím nebezpečí (graf 14).

Graf 14 Otázka č. 13 [vlastní]

OTÁZKA Č. 14 – Pořádala Vaše obec přednášky na téma ochrana obyvatelstva? Jestliže ano, zúčastnil/a jste se?

Tato otázka je položena tak, abych zjistila, kolik procent obyvatel se zúčastnilo přednášek, pořádaných obcí, a zároveň kolik osob se těchto přednášek nezúčastnilo. Dále mě zajímalo, v kolika obcích se tyto přednášky uskutečňují. Počet osob, v jejichž obcích se přednáška konala a zúčastnili se, je pouhých 8. Obyvatelé, u kterých byla v obci přednáška konána, ale nezúčastnili se, je 11. U skoro poloviny dotazovaných (98) se přednáška v obci nekonala a 83 respondentů ani neví, zda se vůbec nějaká přednáška konala (graf 15).

Graf 15 Otázka č. 14 [vlastní]

14 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SOUČASNÉHO STAVU

Na základě vyhodnocení dotazníku, který byl vyplněn obyvatelstvem Jihočeského kraje, lze konstatovat, že současný stav připravenosti obyvatelstva na MU je na velmi nízké úrovni.

Z celého dotazníku mě nejvíce zaskočilo to, že obyvatelé neznají základní varovný signál siren „Všeobecná výstraha“ a neví, jak se při zaznění tohoto signálu chovat. Toto zjištění potvrdilo, že je nutné obyvatelstvo více informovat a vzdělávat k připravenosti na MU.

Žijeme v 21. století a bez internetu se takřikajíc neobejdeme. Internet nám všem ulehčuje práci při vyhledávání informací, kontaktování různých osob nebo prodávání a kupování různých věcí apod. Mnoho dětí, ale i dospělých utíká od reálného života do virtuálního. I v mém dotazníku preferuje 99 respondentů z celkových 200 získávání informací pomocí internetu. Po internetu si zvolilo získávání informací pomocí televize celkem 34 respondentů. Dalším možným způsobem informování je rozhlas, který si vybralo 33 respondentů. Pro rádio se rozhodlo 14 respondentů a pro letáky 10. Přednášky pořádané obcí si vybralo 5 respondentů. Počet obyvatel, kteří nemají zájem o získávání informací, je 5.

- Využití internetového serveru YouTube

Můj návrh na zlepšení současného stavu připravenosti obyvatelstva na MU se bude týkat především mladé generace. V posledních letech vidí děti a mládež jako své velké vzory tzv. „youtubery“ (youtuber je osoba, která na internetovém serveru YouTube aktivně nahrává videa). Tyto osoby mají na děti a mládež velký vliv jak svým chováním, tak i svojí tvorbou. Jejich tvorba je různorodá, jedná se především o natáčení videí z jejich života – jak cestují, vaří, co zajímavého dělají a o co se zajímají. Tato činnost je zároveň i jejich práce, díky spolupracím, které uzavírají s různými firmami za propagování jejich výrobků a za počet zhlédnutí konkrétního natočeného videa, dostávají peníze. Můj návrh tedy je, aby se např. HZS ČR, Ministerstvo obrany nebo Ministerstvo vnitra domluvilo s některými youtubery na spolupráci. Tito youtubeři by pak do své tvorby zahrnuli videa z prostředí IZS a zahrnuli do nich stěžejní informace ochrany obyvatelstva, dále by se zmínili o poskytování první pomoci apod. Je velmi těžké donutit dnešní děti a mládež, aby se zajímali o tuto problematiku, proto vidím toto řešení jako nejlepší způsob.

- **Pořádání internetových soutěží**

Dalším možným způsobem, jak zlepšit připravenost obyvatelstva na MU, je realizovat častější internetové soutěže na stránkách HZS Jihočeského kraje. Momentálně se tyto soutěže konají 1x ročně. Navrhuji, aby soutěže probíhaly po celý rok každý měsíc. Soutěže by byly rozděleny podle věkové kategorie do různých obtížností a skládaly se ze tří otázek. Za umístění do 3. místa by se dávaly různé ceny, které by motivovaly soutěžící se co nejlépe umístit. Tento způsob soutěží realizuje např. Ministerstvo obrany k přípravě občanů k obraně státu (dále jen POKOS).

- **Nahrávání videošotů z prostředí IZS na sociální sítě**

Mezi další mé návrhy patří nahrávání krátkých videošotů z prostředí IZS a konkrétních MU na sociální sítě. V dnešní době sociální sítě používá skoro každý člověk jak z mladší generace, tak i z té starší. Různé informace by se jim tak dostávaly do povědomí, aniž by to zaznamenali. Na sociálních sítích se denně setkávám s různými reklamami a videi, proto tento způsob ke zlepšení připravenosti obyvatelstva na MU vnímám jako velmi efektivní, zvláště pokud bude navázán na aktuální MU, která se stala na území ČR (např. po vichřici, výpadku el. energie, povodni, požáru,...)

- **Vytvoření počítačové hry**

Dalším mým návrhem je vytvoření počítačové hry. Jak už jsem zmiňovala, je čím dál tím více lidí, kteří se schovávají před svým životem do virtuálního světa. Proč tedy tento fakt nevyužít k tomu, abychom obyvatelstvo vzdělávali. Mohla by např. vzniknout akční počítačová hra, kde by se hráč ocitl jako účastník MU a musel bojovat o záchranu svého života nebo života svých blízkých, sousedů a zvířat. Přitom by museli plnit úkoly spojené s přípravou obyvatelstva, např. reagovat na varovný signál, ukrýt se, rozhodnout se, připravit se a provést evakuaci. Další hra by mohla být na téma první pomoci, kde by základem mohla být jízda automobilem s dopravní nehodou a simulovanými zraněními či indispozicí řidiče. Nebo taková, která by připravila obyvatelstvo na případnou evakuaci. V této hře by si uživatelé museli např. zabalit evakuační zavazadlo, rozeznat druhy signálů sirén apod. Další taková hra by mohla vzniknout na téma první pomoci, kde by byly různé příklady z praxe, a uživatelé by se rozhodovali z různých možností, jak se správně v takové situaci zachovat.

- Vysílání krátkých videošotů v televizích a v rádiích

Současný stav připravenosti obyvatelstva na MU by se dále mohl zlepšit pomocí vysílání krátkých videošotů v televizích. Z tohoto důvodu jsem se pokusila navrhnout vlastní doporučení na vysílání. Vzdělávací videošoty by se měly vysílat tak, aby zajistily co největší sledovanost. Vysílací dobu bych tedy stanovila před začátkem televizních novin, předpokládám, že touto dobou už je většina lidí doma z práce. Přesný čas vysílání by závisel na dané televizní stanici, z důvodu odlišného času vysílání televizních novin. Za vhodný den vysílání považuji první den v týdnu (pondělí). Videošoty by se mohly odvíjet podle předpovědi počasí na daný týden (např. Český hydrometeorologický ústav vyhlásí na daný týden vysoké teploty, vzdělávací šoty by se proto měly zaměřit na požární prevenci, ochranu před požáry apod.). Lidé by těmto videošotům dávali větší váhu, jelikož by si uvědomovali možný vznik nebezpečí. Délka videošotů by neměla přesáhnout 2-3 minuty, aby neodradily diváky od jejich sledování. Tyto šoty by se mohly vysílat i v čekárnách u lékařů, v nemocnicích, na autobusovém/vlakovém nádraží, v metru.

Stejně jako v televizích by na stejném principu mohly být založeny i rádiové spoty na téma ochrana obyvatelstva.

- Propagace příruček

Pro Jihočeský kraj vyšla celá řada příruček týkajících se ochrany obyvatelstva za MU. Z mé vlastní zkušenosti jsou tyto příručky málo propagovány. Jediným místem, kde jsem s nimi mohla setkat, byl městský úřad a recepce krajského úřadu. Je potřeba tyto velmi dobře zpracované příručky dostat mezi obyvatelstvo. Např. tím, že by se daly do čekáren v nemocnicích, knihoven, vlakových a autobusových nádraží. Nebylo by od věci dát tyto příručky i do škol a různých firem.

- Povinný předmět ve školách

Dalším návrhem, který by byl dle mého velice efektivní, je zavést povinný předmět do škol, ve kterém by se žáci učili, jak se chovat při MU, způsoby sebeochrany, poskytování první pomoci, druhy signálů sirén, zacházení s prostředky individuální ochrany apod. Problematika týkající se obrany státu a MU je sice zahrnuta do vzdělávacích programů, avšak ne v dostatečné míře. Tato problematika se učí na školách, ale je roztržena do několika předmětů. Tento předmět by byl podobný branné výchově, která u nás byla zrušena v roce 1991. K tomu, aby tento předmět mohl být vyučován na základních i středních školách, je potřeba zajistit odborně připravený pedagogický sbor. Vzdělanost

pedagogů lze zajistit pomocí vydané příručky Ministerstva vnitra o přípravě občanů k obraně státu z roku 2018, ve které jsou vypsány základní informace týkající se této problematiky, dále díky Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity, kde jsou realizovány 2 předměty z oblasti bezpečnostních problematik a také díky školením pořádaným HZS kraje. Velkým problémem při školení pedagogů je různorodost učebních pomůcek, jelikož vznikly z různých dotačních projektů, jsou mnohdy nekvalitní.

- **Sjednocení učebních pomůcek**

Jak už jsem zmiňovala, existuje několik učebních pomůcek, které vznikly z různých dotačních projektů a ne vždy jsou kvalitní. Mým návrhem je, aby vznikla jednotná učební pomůcka vydaná HZS ČR, která by obsahovala především hrozby současné doby (migrace, terorismus a sucho), ale i hrozby, které se na našem území objevily už několikrát (povodně, požáry, vichřice atd.).

Seznam pomůcek k výuce témat ochrany člověka za MU v **příloze P V**.

- **Zavedení oborových soutěží**

Po zavedení předmětu týkajícího se přípravy občanů k obraně státu by mohly vzniknout i oborové soutěže, tzv. olympiády. Těchto soutěží by se pak mohli zúčastnit žáci a studenti základních a středních škol. Tato soutěž by byla pro ty, kteří se zajímají o danou problematiku a baví je sledovat dění ve světě týkající se např. MU. V případě úspěchu by studenti byli ohodnoceni různými cenami.

- **Pořádání přednášek na městském úřadě**

Dále by bylo velmi zajímavé, aby složky IZS pořádaly přednášky na Městském úřadě. Přednášky by se mohly konat jednou za půl roku. Témata přednášek by se odvíjela od vzniklých MU v místě konání za posledního půl roku a připravila by tak zúčastněné obyvatelstvo na další vznik MU. Obyvatelé, kteří se zúčastní těchto přednášek, budou vědět, jak se v konkrétní situaci chovat. Nejenže tyto obyvatelé budou lépe připraveni na MU, ale budou i nápomocni svému okolí a složkám IZS.

- **Využití společenských akcí**

Bylo by velmi vhodné využít společenské nebo sportovní akce, na kterých se sejde značný počet lidí (např. při přestávkách na sportovních zápasech). Během těchto přestávek by např. Policie České republiky (dále jen PČR) ukázala základy sebeobrany nebo Zdravotnická záchranná služba (dále jen ZZS) základy poskytování první pomoci apod. Domnívám se,

že většina lidí by uvítala takové zpestření během přestávek. Na akcích, kde by byly různé televize a dataprojektory, by se mohly pouštět i krátké videošoty zaměřené na ochranu obyvatelstva.

- Využití cvičení složek IZS

V Jihočeském kraji se několikrát ročně konají taktická cvičení složek IZS (tabulka 2). Obyvatelstvo většinou nemá povědomí o těchto akcích, proto by bylo vhodné zpracovat program těchto cvičení a lépe je zpropagovat mezi lidmi. Jedním ze způsobů, jak informovat obyvatelstvo, je prostřednictvím místního rozhlasu nebo vytištěním letáků a jejich vystavením na veřejná místa, kde se shromažďuje značný počet osob (autobusové/vlakové nádraží, čekárny u lékařů, městské úřady). Na těchto akcích by se pořádaly i různé soutěže pro děti, díky kterým by získávaly užitečné informace z problematiky ochrany obyvatelstva.

Tabulka 2 Přehled taktických cvičení složek IZS Jihočeského kraje na 1. pol. roku 2019 [43]

Poř. číslo	Termín cvičení	Téma taktického cvičení složek IZS	Účast složek IZS
1.	leden – červen	Poškození technologie s únikem chlóru a záchrana obsluhy	HZS, PČR, ZZS
2.	leden – červen	Požár pily v dřevozpracujícím závodě	HZS, PČR, ZZS
3.	leden – červen	Požár části objektu	HZS, PČR, ZZS
4.	duben	Zásah na zřícené budovy	HZS, PČR, ZZS, JSDHO, MP, Kynologická služba
5.	květen	Záchrana zraněné osoby v nepřístupném terénu	HZS, ZZS
6.	červen	Dopravní nehoda s velkým počtem zraněných osob	HZS, PČR, ZZS, JSDHO, MP
7.	červen	Záchrana a evakuace osob, monitoring úniku NL	HZS, JSDHO, PČR, ZZS

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem se zabývala připraveností obyvatelstva na mimořádné události v Jihočeském kraji. Cílem práce bylo zjistit úroveň připravenosti obyvatelstva na mimořádné události v Jihočeském kraji pomocí dotazníkového šetření, získaná data implementovat do grafů a navrhnout možné způsoby zlepšení současného stavu. Cíle bakalářské práce byly splněny.

V teoretické části jsem vymezila základní pojmy, jako jsou hrozby, riziko, prevence apod. Dále jsem vymezila legislativu vztahující se k ochraně obyvatelstva a mimořádné události, které mohou nastat v Jihočeském kraji, a další mimořádné události vyskytující se v zahraničí. V práci jsem se také zmínila o vzdělávání populace v oblasti ochrany obyvatelstva. V neposlední řadě jsem vypsala úkoly pro naplňování ochrany obyvatelstva a doporučené modely chování osob.

V praktické části jsem charakterizovala Jihočeský kraj, vypsala hrozby, které mohou nastat v tomto kraji a popsala konkrétní úkoly pro naplňování ochrany obyvatelstva v Jihočeském kraji. Dále jsem vedla řízený rozhovor s vedoucím oddělení krizového řízení HZS Jihočeského kraje s panem plk. Mgr. Štěpánem Kavanem, Ph.D. a s paní Ing. Martou Spálenkovou, vedoucí oddělení krizového řízení Jihočeského kraje, abych zjistila jejich subjektivní pohled na současnou úroveň připravenosti obyvatelstva na mimořádné události v Jihočeském kraji. Dále jsem provedla a následně vyhodnotila dotazníkové šetření, díky kterému jsem zjistila stav připravenosti obyvatelstva. V poslední praktické části jsem navrhla možné způsoby zlepšení současného stavu připravenosti obyvatelstva na mimořádné události.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] FIALA, M. VILÁŠEK, J. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Učební texty univerzity Karlovy v Praze. Praha 2010. ISBN 978-80-246-1856-2.
- [2] DOLEŽEL, Martin, Jan KYSELÁK, Otakar J. MIKA a Jaromír NOVÁK. *Základy ochrany obyvatelstva*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. Učebnice. ISBN 978-80-244-4268-6.
- [3] Mimořádné události: Terminologický slovník - krizové řízení a plánování obrany státu. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 2018-11-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
- [4] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
- [5] MIKA, O. *Informovanost obyvatelstva a jeho připravenost na zvládnutí mimořádných událostí*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008. 68 s. ISBN 978-80-7394-111-6.
- [6] RICHTER, Rostislav. *Slovník pojmů krizového řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2018. ISBN 978-80-87544-91-4.
- [7] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>
- [8] Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>
- [9] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>
- [10] Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>
- [11] Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>
- [12] Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-328>

- [13] Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-224>
- [14] Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-263?text=atomov%C3%BD+z%C3%A1kon>
- [15] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>
- [16] ŘÍHA, Milan. *Živelní pohromy*. 2. vyd. Praha: Armex, 2011. ISBN 978-80-86795-97-3.
- [17] KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. *Průmyslové havárie*. 2. vyd. Praha: Armex, 2010. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 978-80-86795-87-4.
- [18] Radiační ochrana: Radiační havárie. *Státní ústav radiační ochrany* [online]. [cit. 2018-12-01]. Dostupné z: <https://www.suro.cz/cz/radiacni-ochrana/radiacni-havarie>
- [19] Informační servis: Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
- [20] Climate: Disasters. Earthsfriends [online]. [cit. 2019-04-17]. Dostupné z: <https://www.earthsfriends.com/category/climate/disasters/>
- [21] MARTÍNEK, Bohumír. *Ochrana obyvatelstva I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. ISBN 978-80-7251-298-0.
- [22] FEMA: Are You Ready? An In-Depth Guide to Citizen Preparedness. *Fema.gov* [online]. [cit. 2018-12-07]. Dostupné z: <https://www.fema.gov/media-library/assets/documents/7877>
- [23] Ochrana obyvatelstva: Varování obyvatelstva v České republice. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
- [24] Návody: Varování obyvatelstva. *Krizport.firebrno* [online]. [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/navody/varovani-obyvatelstva>
- [25] Informování obyvatelstva. *Firebrno.cz* [online]. [cit. 2018-12-04]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/informovani-obyvatelstva>
- [26] Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí... 1. vyd. Brno: Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje, 2011. 90 s.

- [27] HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.
- [28] Přehled témat: Evakuace. Krizport.firebrno [online]. [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/navody/prehled-temat>
- [29] Ochrana obyvatelstva: Ukrytí obyvatelstva v České republice. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ukryti-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
- [30] KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. *Ochrana obyvatelstva*. Praha: Armex, 2006. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 80-867-9533-0.
- [31] Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
- [32] Ochrana obyvatelstva: Prostředky individuální ochrany. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2018-12-04]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/prostredky-individualni-ochrany-prostredky-individualni-ochrany.aspx>
- [33] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Libor FOLWARCZNY. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-134-7.
- [34] MIKA, O. J.: *Připravenost obyvatelstva na mimořádné události*, Sborník 4. mezinárodní konference Crisis Management, Bezpečnost – Připravenost – Ochrana obyvatelstva, Univerzita obrany v Brně, Brno 2006, str. 176–182.
- [35] Pro veřejnost. *Záchranný kruh* [online]. Smartware s.r.o. Redakční systém MultiCMS, 2018 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/proverejnost/mimoradne-udalosti/zakladni-informace/obecna-pravidla-a-zasady-chovani-pri-vzniku-mimoradne.html>
- [36] O kraji - Jihočeský kraj. *Regionální Informační Servis* [online]. [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/jihocesky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>
- [37] Charakteristika Jihočeského kraje. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-jihoceskeho-kraje-1914.html#poloh>
- [38] Počet obyvatel v obcích České republiky s promítnutím územních změn k ... [online]. Praha: Český statistický úřad, 1997 [cit. 2019-01-14]. Česká statistika. ISBN 978-80-250-2843-8.

- [39] Ubytování Jihočeský kraj. In: *Superchalupy* [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://www.superchalupy.cz/ubytovani-jihocesky-kraj>
- [40] Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: Ochrana a příprava obyvatelstva. *Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje* [online]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: [http://www.hzscb.cz/index.php?&kat\[\]=3&id_kat=174&id_h=7&id_m=0](http://www.hzscb.cz/index.php?&kat[]=3&id_kat=174&id_h=7&id_m=0)
- [41] Na ničivé povodně nelze ani po deseti letech zapomenout. In: *Budějcká Drbna* [online]. [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://www.budejckadrbna.cz/zpravy/spolecnost/na-nicive-povodne-nelze-ani-po-deseti-letech-zapomenout.html>
- [42] *Mapy.cz* [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zkladni?x=15.4545321&y=49.0805593&z=14&l=0>
- [43] Integrovaný záchranný systém: Dokumentace IZS. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/integrovaný-zachranny-system.aspx>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BESIP	Bezpečnost silničního provozu
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JE	Jaderná elektrárna
JPO	Jednotka požární ochrany
JSDHO	Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumění
KANP 50	Kontejner automobilový pro nouzové přežití
kg	kilogram
km	kilometr
km ²	kilometr čtvereční
KS	Krizová situace
MP	Městská policie
m.s ⁻¹	metr za sekundu
MU	Mimořádná událost
MV – GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
NL	Nebezpečná látka
PČR	Policie České republiky
POKOS	Příprava občanů k obraně státu
UNESCO	United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation
ZHP	Zóna havarijního plánování
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Kapesní průvodce [vlastní].....	26
Obrázek 2 Evakuační zavazadlo [vlastní].....	31
Obrázek 3 Návrh na zhotovení improvizovaného ukrytí v prádelně mého domu [vlastní].....	32
Obrázek 4 Ochrana hlavy [vlastní]	34
Obrázek 5 Ochrana těla [vlastní]	35
Obrázek 6 Jihočeský kraj [39]	41
Obrázek 7 Povodeň v Českých Budějovicích v roce 2002 [41]	42
Obrázek 8 Mapa objektů zařazených do skupiny B a A [42]	45

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Počet zásahů JPO na území Jihočeského kraje [19]	43
Tabulka 2 Přehled taktických cvičení složek IZS Jihočeského kraje na 1. pol. roku 2019 [43]	70

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Graf událostí na území Jihočeského kraje [19]	19
Graf 2 Otázka č. 1 [vlastní].....	52
Graf 3 Otázka č. 2 [vlastní].....	53
Graf 4 Otázka č. 3 [vlastní].....	54
Graf 5 Otázka č. 4 [vlastní].....	55
Graf 6 Otázka č. 5 [vlastní].....	56
Graf 7 Otázka č. 6 [vlastní].....	57
Graf 8 Otázka č. 7 [vlastní].....	58
Graf 9 Otázka č. 8 [vlastní].....	59
Graf 10 Otázka č. 9 [vlastní].....	60
Graf 11 Otázka č. 10 [vlastní].....	61
Graf 12 Otázka č. 11 [vlastní].....	62
Graf 13 Otázka č. 12 [vlastní].....	63
Graf 14 Otázka č. 13 [vlastní].....	64
Graf 15 Otázka č. 14 [vlastní].....	65

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Příklady informačních letáků do domácností
- P II Seznam videošotů vydaných v Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč
- P III Seznam vydaných pomůcek, letáků a příruček ochrany obyvatelstva na úrovni Jihočeského kraje
- P IV Seznam nevládních neziskových organizací, se kterými má kraj uzavřenou dohodu o spolupráci při řešení mimořádných událostí
- P V Seznam pomůcek k výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí

PŘÍLOHA P I: PŘÍKLADY INFORMAČNÍCH LETÁKŮ DO DOMÁCNOSTÍ

Evakuace obyvatelstva

Je soubor opatření k přemístění osob, hospodářského zvířectva a věcných prostředků z ohroženého prostoru na jiné bezpečné místo.

Provádí se při:

- povodních a záplavách
- nebezpečí výbuchu (únik plynu, požár výbušných látek, terorismus..)
- rozsáhlých požárech

EVAKUAČNÍ ZAVAZADLO

Víme, co dělat po nařízení evakuace ?

- uzavřít hlavní přívody vody a plynu, uhasit otevřený oheň,
- vypnout elektrické spotřebiče (mimo ledničky a mrazničky),
- ověřit, zda sousedé o evakuaci vědí, poskytnout pomoc starším, nemocným a tělesně postiženým osobám,
- domácí zvířata, která se neberou s sebou zásobit krmivem a vodou, ostatní přemisťovat v kleci nebo na vodítku s náhubkem,
- připravit a vzít s sebou evakuační zavazadlo, uzavřít okna, uzamknout byt a dostavit se do určeného evakuačního střediska,
- při použití vlastních vozidel dodržovat pokyny složek IZS, které zajišťují nebo organizují evakuaci.

www.hzsmsk.cz

Povodňová ochrana

- ochranou před povodní se předchází ohrožení zdraví, životů a majetku občanů, společnosti a životního prostředí
- je řízena povodňovými orgány podle územní působnosti

Jakými opatřeními je zajišťována?

- ♦ včasným opuštěním prostor ohrožených povodní
- ♦ stálou prevencí a cvičením povodňových orgánů a jednotek
- ♦ zvyšováním retenčních schopností povodí
- ♦ ovlivňováním průběhu povodní včasným vypouštěním vodních děl a prováděním protipovodňových opatření

Zásady chování po povodních

Nechte si odborně zkontrolovat:

- ♦ statickou narušenost obydlí
- ♦ obyvatelnost bytu, domu
- ♦ rozvody el. energie, plynu a vody
- ♦ stav kanalizace a stav studny

Podle pokynů hygienika:

- zlikvidujte potraviny, které byly zasaženy vodou
- uhynulé zvířectvo uložte do kontejneru k likvidaci
- nahlase výskyt úhynu cizích domácích a divokých zvířat
- připravte k likvidaci poškozený nábytek a zařízení bytu

Informujte se o místu poskytnutí humanitární pomoci.

www.hzsmsk.cz

**PŘÍLOHA P II: SEZNAM VIDEOŠOTŮ VYDANÝCH V INSTITUTU OCHRANY
OBYVATELSTVA LÁZNĚ BOHDANEČ**

Pořadí	Název videošotů
1.	Stabilizovaná poloha
2.	Požár auta
3.	Hašení oleje
4.	Věvec
5.	Záchrana z ledu
6.	Záchrana tonoucího
7.	Resuscitace (oživování)
8.	Hlásiče kouře
9.	Vypalování trávy
10.	Propan-butan
11.	Improvizovaná ochrana
12.	Dopravní nehoda
13.	Umělé dýchání
14.	LPG
15.	Krádež auta
16.	Komíny
17.	Kamna
18.	Kapsáři
19.	Krizové situace v zahraničí
20.	Varovný signál
21.	Evakuace, opuštění domácnosti
22.	Nález zavazadla
23.	Požár v domě
24.	Tísňové volání

25.	Evakuační zavazadlo
26.	Záchrana tonoucího – komentovaný klip
27.	Poruchy vědomí, bezvědomí a ožívání (kardiopulmonální resuscitace – kpr) – komentovaný klip
28.	Hlásiče kouře – komentovaný klip
29.	Vypalování trávy – komentovaný klip
30.	Propan-butan – komentovaný klip
31.	Improvizovaná ochrana – komentovaný klip
32.	Dopravní nehody – komentovaný klip
33.	Umělé dýchání – komentovaný klip
34.	LPG – komentovaný klip
35.	Krádež auta – komentovaný klip
36.	Komíny – komentovaný klip
37.	Kamna – komentovaný klip
38.	Kapsáři – komentovaný klip
39.	Krizové situace v zahraničí – komentovaný klip
40.	Varovný signál – komentovaný klip
41.	Evakuace, opuštění domácnosti – komentovaný klip
42.	Nález zavazadla – komentovaný klip
43.	Požár v domě – komentovaný klip
44.	Tísňová volání – komentovaný klip
45.	Evakuační zavazadlo – komentovaný klip

**PŘÍLOHA P III: SEZNAM VYDANÝCH POMŮCEK, LETÁKŮ A PŘÍRUČEK
OCHRANY OBYVATELSTVA NA ÚROVNI JIHOČESKÉHO KRAJE**

Číslo	Název
1.	Co dělat
2.	Co dělat při povodních
3.	Co dělat v případě nálezu podezřelého zavazadla
4.	Co dělat v případě požáru
5.	Činnost při nálezu nebezpečného předmětu
6.	Hlášení mimořádné události
7.	Humanitární pomoc v České republice
8.	Ionizující záření, účinky a zdroje
9.	Jak chránit dýchací cesty v případě požáru nebo hustého kouře
10.	Jak se zachovat při evakuaci
11.	Jak se zachovat při požáru v domácnosti
12.	Jak se zachovat při varovném signálu
13.	Na co nezapomenout při evakuaci
14.	Obměna jodových tablet v zóně havarijního plánování JE Temelín
15.	Ochrana obyvatel – informace pro obyvatelstvo
16.	Ochrana obyvatelstva v případě radiální havárie JE Temelín na roky 2018 – 2019
17.	Požáry způsobené kouřem
18.	Pro případ ohrožení
19.	Příručka pro starosty obcí k řešení mimořádných událostí a krizových situací
20.	Příručka pro přípravu techniků ochrany obyvatelstva
21.	Sebeochrana obyvatelstva ukrytím
22.	Tísňová linka 112
23.	Zásady chování při úniku nebezpečné látky
24.	Žijeme v záplavovém území

**PŘÍLOHA P IV: SEZNAM NEVLÁDNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ, SE
KTERÝMI MÁ JIHOČESKÝ KRAJ UZAVŘENOU DOHODU O SPOLUPRÁCI PŘI
ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ**

Číslo	Název
1.	ADRA, o.p.s.
2.	Český červený kříž - oblastní spolek České Budějovice
3.	Český červený kříž - oblastní spolek Český Krumlov
4.	Český červený kříž - oblastní spolek Jindřichův Hradec
5.	Český červený kříž - oblastní spolek Písek
6.	Český červený kříž - oblastní spolek Prachatice
7.	Český červený kříž - oblastní spolek Strakonice
8.	Český červený kříž - oblastní spolek Tábor
9.	Diakonie Českobratrské církve evangelické - středisko Rolnička
10.	Diecézní charita České Budějovice
11.	Oblastní spolek Českého červeného kříže České Budějovice
12.	Sdružení hasičů, Čech, Moravy a Slezska - krajské sdružení hasičů v Jihočeském kraji
13.	Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry, o. p. s.

PŘÍLOHA P V: SEZNAM POMŮCEK K VÝUCE TÉMAT OCHRANY ČLOVĚKA ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ

Číslo	Název
1.	Příručka pro učitele základních a středních škol „Ochrana člověka za MU“
2.	Víš, odkud voláš o pomoc na tísňovou linku 112?
3.	Příručka „Pro případ ohrožení“
4.	Příručka „Ochrana před přirozenými a zvláštními povodněmi v ČR“
5.	Hasičské myši učí děti
6.	Hasiči radí – Příručka pro slabozraké žáky (1. stupeň)
7.	Příručka „Výchova dětí v oblasti požární ochrany“
8.	Video kazety s filmy „Výchova dětí v oblasti požární ochrany I“
9.	Video kazety s filmy „Výchova dětí v oblasti požární ochrany II“
10.	Příručka „Výchova a prevence v oblasti požární prevence“
11.	Ochrana člověka za MU – Sebeochrana a vzájemná pomoc
12.	Ochrana člověka za MU – Havárie s únikem NL, Radiační havárie
13.	Ochrana člověka za MU – Živelní pohromy
14.	Ochrana člověka za MU – Osobní bezpečí
15.	Ochrana člověka za MU – Osobní bezpečí – Neztratím se? Neztratím!
16.	Ochrana člověka za MU – Osobní bezpečí – Bezpečí a nebezpečí
17.	Ochrana člověka za MU – Osobní bezpečí – Počítej se vším
18.	Ochrana člověka za MU – Osobní bezpečí – S mapou nezabloudím
19.	Ochrana člověka za MU – Osobní bezpečí – Pomáhám zraněným
20.	Ochrana člověka za MU - Povodně
21.	Ochrana člověka za MU - Požáry
22.	Ochrana člověka za MU - Havárie
23.	Ochrana člověka za MU – Od vichřice k zemětřesení
24.	Jak se zachovat, když ...

25.	Štěstí přeje připraveným
26.	Projekt „Chraň svůj svět, chraň svůj život“
27.	„Včas umět a znát je napořád“
28.	Vaše cesty k bezpečí
29.	„Hasiči varují“
30.	Příručka „Chování obyvatelstva v případě havárie s únikem NL“
31.	Kapesní průvodce „Co dělat...“
32.	DVD – Havárie s únikem NL, povodně a ochrana člověka než přijede záchrana
33.	DVD – Ochrana člověka za MU
34.	Záchranný kruh – interaktivní kurzy, deskové hry
35.	Projekt „Hasík“